

**UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO
PRAHA**

**BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM
2012–2015**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Rudolf Kramář

Odpovědnost soudců

Stručné posouzení vlivu aktuální právní úpravy na kvalitu
práce soudců v ČR

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce:
JUDr. Ing. Martin Kohout, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2012-2015

BACHELOR THESIS

Rudolf Kramář

Accountability of judges

A brief assessment of the impact of current legislation on
the quality of the work of judges in the Czech Republic

Prague 2015

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

JUDr. Ing. Martin Kohout, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 27. února 2015

Rudolf Kramář

Poděkování

Chtěl bych poděkovat vedoucímu práce JUDr. Ing. Martinu Kohoutovi, Ph.D. za to, že mi umožnil sepsat tuto práci pod jeho vedením. Naprosto výjimečný osobní přístup JUDr. Ing. Martina Kohouta, Ph.D. ke každému ze svých studentů i jeho poutavý výklad v rámci výuky byl pro mne motivací k sepsání této práce s maximální péčí a zájmem namísto pouhého formálního splnění jedné z podmínek nutných k získání vysokoškolského diplomu.

Paradoxně patří můj dík také JUDr. Marii Tegérové, soudkyni Městského soudu v Praze. Chování soudkyně JUDr. Marie Tegérové jsem použil jako modelový příklad, na jehož základě jsem testoval problematiku odpovědnosti soudců.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá aktuální právní úpravou zákonů České republiky, která definuje odpovědnost soudců za své jednání, a to zejména s akcentem na možnost občana účinně se bránit v případě, kdy soudce jedná či rozhoduje v rozporu se zákonem – ať už nedodržením formální stránky, ale i v rámci vlastního rozhodnutí a hodnocení důkazů. Zároveň se tato bakalářská práce zabývá odpovědí na otázku, zda je soudce za takové své nekompetentní rozhodnutí vůbec nějak odpovědný. V bakalářské práci jsou navrženy úpravy a doplnění zákonů ČR tak, aby byly soudci lépe motivováni k bezchybnému výkonu své funkce.

Klíčová slova

Kárné řízení, morální odpovědnost, nezávislost soudců, odpovědnost soudců, odpovědnost soudců za škodu, právní odpovědnost soudců, právní úprava, reálná odpovědnost soudců, trestní odpovědnost soudců.

Annotation

Bachelor thesis deals with the current legislation Czech law, which defines the responsibility of judges for their actions, especially with emphasis on the possibility of citizens to effectively defend themselves if the judge decides or is in violation of the law - whether failure to comply with the formal aspects, but even within his own decision and assessment of evidence. At the same time, this thesis deals with the answer to the question whether the judge as such their incompetent decision not somehow responsible. The thesis proposed amendments and additions to the laws of the Czech Republic so that they are better motivated judges to flawless performance of their duties.

Key words

Criminal liability of judges, disciplinary proceedings, magistrates liability for damage, moral responsibility, independence of judges, law, legal liability of judges, real accountability of judges, the responsibility of judges.

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	
1 SOUDCI A SOUDY V ČR.....	12
1.1 Právní rámec	12
1.2 Uchazeč o funkci soudce	13
1.3 Od studenta soudcem.....	14
1.3.1 Historický exkurz	15
1.3.2 Justiční čekatel	15
1.3.3 Přípravná služba, jmenování soudce	16
1.3.4 Přisedící	18
2 ODPOVĚDNOST SOUDCŮ	19
2.1 Morální odpovědnost soudců	20
2.2 Právní odpovědnost soudců	25
2.2.1 Trestně právní odpovědnost	26
2.2.2 Odpovědnost za škodu.....	27
2.2.3 Kárná odpovědnost.....	31
2.3 Odpovědnost soudců v EU	34
PRAKTICKÁ ČÁST	
3 STRUČNÝ ROZBOR VYBRANÉ KAUZY	35
3.1 Popis skutkového stavu až do vyhlášení rozsudku.....	37
3.2 Vytýkaná pochybení.....	40
3.3 Kroky ke sjednání nápravy.....	42
4 KONFRONTACE TEORETICKÉ A PRAKTICKÉ ČÁSTI	45
4.1 Pouzení dostatečnosti právní úpravy ve vztahu k vybrané kauze	45
4.2 Návrh úpravy systému výběru a odpovědnosti soudců	46
4.2.1 Přípravná služba	47
4.2.2 Justiční zkouška.....	47
4.2.3 Zajištění průběžného vzdělávání soudců a kontrola odborné způsobilosti.....	49
4.2.4 K vlastní odpovědnosti soudců.....	50
5 ZÁVĚR	51

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	53
PRÁVNÍ PŘEDPISY	53
KNIŽNÍ PUBLIKACE.....	54
ODBORNÉ ČLÁNKY A VĚDECKÉ PUBLIKACE	56
JUDIKATURA	57
INTERNETOVÉ ZDROJE	58

ÚVOD

Právo a jeho dodržování je jedním ze základních předpokladů existence každé lidské společnosti. Jedná se o soubor pravidel, která se vyvíjela dlouhá staletí tak, aby umožňovala lidem spokojené soužití vedle sebe, aniž by jedince či společnost příliš omezovala, ale zároveň, aby taková pravidla poskytovala všem členům společnosti dostatečnou ochranu. Velmi zjednodušeně řečeno práva jednoho člověka končí tam, kde začínají práva člověka druhého.

V dávných dobách vzniku starověkého Říma, tedy někdy v 8. až 5. století před naším letopočtem, se započalo formovat tzv. římské právo, ze kterého následně během staletí čerpaly inspiraci prakticky veškeré právní systémy v Evropě, ten náš nevyjímaje. Starověký Řím si s trochou nadsázky vystačil s právní úpravou vměstnanou do Zákona 12 desek, což je jen zlomek toho, kolik právních norem obsahuje dnešní právní řád kteréhokoli státu, včetně České republiky.

Dávný starověký Řím a současná Česká republika však mají z pohledu svých obyvatelů řádu jedno společné - totiž nezbytnou potřebu umět se v právním prostředí orientovat a podle práva se i chovat. Jak uvádí náš přední odborník v oblasti právních dějin prof. Skřejpek¹, s přibývajícím počtem právních norem v průběhu staletí se pro právního laika stávalo čím dál tím víc obtížnější se v právním řádu vyznat a tak s rostoucí složitostí celého systému práva, rostla i společenská důležitost osob, které se v právním řádu orientovali - osoby s právním vzděláním. Právníci vzeší z právnických fakult se tak stávali nezbytnými prostředníky mezi právním řádem a právními laiky. Na pomyslném vrcholu osob s právním vzděláním se pak nacházejí soudci, neboť z titulu své funkce doslova rozhodují o životech lidí stanuvších před soudy.

Soudci rozhodující jménem soudu, ke kterému jsou příslušní, disponují mimořádnou mocí, která nemá ve společnosti obdoby. Jejich rozhodnutí jsou pro

¹ SKŘEJPEK, Michal. *Právnický stav a právnické profese v minulosti*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2007, 207 s. ISBN 978-8090360-990.

společnost závazná a nikdo jiný než opět soudce nemůže taková rozhodnutí změnit. Pouze ve zcela výjimečných případech lze soudem uložené splnění sankce prominout, například z titulu prezidentské amnestie. Ovšem rozhodnutí, zda se prezidentská amnestie vztahuje na konkrétní případ, je opět v kompetenci soudců. Z uvedeného vyplývá, že soudce musí splňovat ta nejpřísnější možná kritéria jak osobnostní tak kvalifikační, aby byla v maximální možné míře zajištěna spravedlnost, zákonnost a objektivita v jejich rozhodovací praxi. Ruku v ruce s obrovskou mocí, která je soudcům svěřena, by však měla jít také jejich odpovědnost za případné chyby, pokud se jich dopustí.

Nastavit systém, který by dokázal efektivně motivovat soudce k bezchybnému vykonávání své profese, případně je sankcionoval za chyby, a který by současně nenarušoval soudcovskou nezávislost, a navíc byl odolný i proti možnému zneužití ve snaze ovlivnit rozhodování soudce je však poměrně obtížné.

Téma bakalářské práce jsem si vybral mimo jiné i z důvodu vlastní zkušenosti s prací konkrétní soudkyně Městského soudu v Praze, a potažmo se systémem fungování soudního systému jako takového. Moje osobní zkušenost pro mne byla natolik neuvěřitelná, že jsem se rozhodl podrobněji prozkoumat, zda současná právní úprava zákonů České republiky dává soudcům v České republice skutečně absolutní volnost v rozhodování, a to i v případě, že tím porušují zákon.

Úvodní část této práce se bude zabývat zákonným vymezením tématu. V následujících kapitolách se pokusím popsat stávající situaci na soudech v ČR a stručně zmíním právní úpravu v jiných státech EU. Dále na konkrétní kauze z vlastní praxe rozeberu příklad postupu soudů. V předposlední kapitole se zamyslím nad možnými úpravami či změnami systému odpovědnosti soudců, a závěrem provedu shrnutí obsahu této práce.

Cílem práce je nalézt odpověď na otázku na kolik jsou ve skutečnosti

soudci odpovědní z titulu výkonu své funkce, případně jakým způsobem a zda vůbec je možné se odpovědnosti soudců úspěšně dovolávat, a to zejména s ohledem na obecné zlepšení práce soudců. Na základě konkrétního případu z praxe a srovnáním s možnostmi platné právní úpravy se pokusím navrhnout řešení vedoucí k celkovému zkvalitnění práce soudů, respektive soudců.

Z pohledu metodiky zpracování této práce nejprve vysvětlím základní pojmy této problematiky, zmíním právní normy upravující odpovědnost soudců a stručně rozeberu teoretické východiska. Následně v praktické části uvedu příklad z vlastní zkušenosti, na kterém se pokusím demonstrovat reálnou možnost jak dovést osobní odpovědnost soudce za případné pochybení. Závěrem navrhnou změnu právní úpravy.

Jako zdroje pro sepsání této práce jsem použil především právní předpisy, dále informace uvedené v odborné literatuře k tomuto tématu, případně odborné články. Okrajově jsem čerpal rovněž z informací zveřejněných na internetu, zejména na stránkách wikipedie.

Tuto práci jsem po formální stránce zpracoval dle metodiky zpracování bakalářských a diplomových prací vydané Univerzitou Jana Amose Komenského² a v souladu s normou ČSN ISO 690³.

TEORETICKÁ ČÁST

² KLUGEROVÁ, Jarmila, PRÁZOVÁ, Irena, VACÍNOVÁ, Tereza. *Jak vypracovat bakalářskou, diplomovou, rigorózní a disertační práci*. Praha: UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO, 2009. ISBN 978-80-86723-72-3.

³ ČSN ISO 690. *Informace a dokumentace – Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů*. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2011. Třídící znak 01 0197.

1. SOUDCI A SOUDY V ČR

1.1 Právní rámec

Výkon funkce soudce je v českém právním řádu upraven celou řadou právních předpisů. Jedná se zejména o ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, který je společně s usnesením předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, nejvýznamnějším pramenem práva upravujícím postavení soudců v českém právním řádu. Dalšími zákonnými předpisy, které mají relevanci k výkonu funkce soudce, jsou zejména zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 7/2002 Sb., o kárné odpovědnosti soudců a státních zástupců, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, a další.

Jako zcela zásadní a základní úpravu postavení soudce v českém právním řádu je třeba zmínit článek 81 a článek 82 Ústavy České republiky, kterými je výslovně zaručena nezávislost nejen soudů, ale i soudců.

Doslovné a úplné znění článku 81 Ústavy České republiky je:
„Soudní moc vykonávají jménem republiky nezávislé soudy.“⁴

Doslovné a úplné znění článku 82 Ústavy České republiky je:
„(1) Soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí. Jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat.“

⁴ Česká republika. Ústava České republiky. In Sbírká zákonů, Česká republika. 1992, roč. 1993, částka 1, ústavní zákon č. 1, s. 2-16. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22427>>. ISSN 1211-1244.

(2) Soudce nelze proti jeho vůli odvolat nebo přeložit k jinému soudu; výjimky vyplývající zejména z kárné odpovědnosti stanoví zákon.

(3) Funkce soudce není slučitelná s funkcí prezidenta republiky, člena Parlamentu ani s jakoukoli funkcí ve veřejné správě; zákon stanoví, se kterými dalšími činnostmi je výkon soudcovské funkce neslučitelný.⁵

1.2 Uchazeč o funkci soudce

Čl. 93 odst. 2 Ústavy České republiky stanovuje základní předpoklady a zákonné podmínky pro jmenování soudcem - bezúhonnost, státní občanství ČR a vysokoškolské právnické vzdělání. Současně, jak již bylo výše uvedeno, je v čl. 82 odst. 3 Ústavy České republiky výslovně zakázáno vykonávat funkci soudce současně s jinými funkcemi v rámci veřejné správy.

Kromě ústavních požadavků vyplývá z platné právní úpravy, že uchazeč o funkci soudce musí splňovat celou řadu dalších podmínek, jako například způsobilost k právním úkonům, zkušenost a morální vlastnosti, musí souhlasit s ustavením soudcem a se svým přidělením ke konkrétnímu soudu. Uchazeč o funkci soudce však musí především úspěšně složit odbornou justiční zkoušku a v den ustanovení do funkce musí dosáhnout věku nejméně 30 let. V minulosti se zákonodárce u uchazečů o funkci soudce spokojil s dosažením věkové hranice 25 let, avšak novelou ZSS (zákon č.192/2003 Sb.) byla tato hranice zvýšena na současných 30 let věku.

Na tomto místě musím poznamenat, že ačkoli zvýšení věkové hranice pro jmenování soudců obecně vítám, považuji prosté zvýšení věkové hranice bez dalšího, za řešení polovičaté a vlastně i rozporuplné, protože pouhý posun věkové hranice o pět let nijak nezaručuje, že tuto dobu stráví uchazeč a funkci soudce získáváním relevantních zkušeností pro zamýšlené povolání. Z dostupné

⁵ Česká republika. Ústava České republiky. In Sbíрка zákonů, Česká republika. 1992, roč. 1993, částka 1, ústavní zákon č. 1, s. 2-16. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22427>>. ISSN 1211-1244.

odborné literatury⁶ lze vysledovat, že současným trendem kontinentálního práva je jmenování soudců nijak nezatížených výkonem právní praxe v jiných právních odvětvích, například advokacie, státní zastupitelství apod., s cílem dosažení maximální možné nezávislosti jejich rozhodování. Čerstvý absolvent právnické fakulty, a následně soudní čekatel, byť dokázal splnit teoretické požadavky justiční zkoušky, dle mého názoru prostě nemůže mít dostatek zkušeností a životního nadhledu k tomu, aby se stal dobrým soudcem. V příslušné kapitole této bakalářské práce si proto dovolím navrhnout modifikaci a doplnění zákonné úpravy, ke které jsem se nechal inspirovat systémem lékařských atestací tak, aby uchazeči o funkci soudce byli pro toto povolání ze zákona lépe připraveni.

1.3 Od studenta soudcem

Celý proces předcházející jmenování soudců lze rozdělit do několika etap. De facto začíná již na právnických fakultách, když se mladí budoucí právníci profilují podle oborů či profesí práva, kterým se chtějí v budoucnu věnovat podrobněji. Úspěšným absolvováním vysokoškolské české právnické fakulty a získáním akademického titulu magister se ze studenta práv stává právník, který tím splnil jednu ze čtyř základních podmínek nezbytných k tomu, aby se vůbec mohl o pozici soudce ucházet. Těmi zbývajícími podmínkami jsou státní občanství České republiky, plná svéprávnost, a bezúhonnost⁷. Teprve po splnění těchto obligatorních podmínek se může právník absolvent začít ucházet o pozici soudce tím, že se přihlásí do výběrového řízení na pozici justičního čekatele. Výběrová řízení vyhlašují předsedové krajských soudů po projednání s ministrem spravedlnosti na základě předpokládané potřeby obsazení tabulkově volných míst.

⁶ ČERMÁK, Karel. Potřebuje české soudnictví reformu?: sborník textů. Vyd. 1. Editor Ilona Bažantová, Marek Loužek. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2004, 110 s. *Ekonomika, právo, politika*, č. 34/2004. ISBN 80-865-4734-5.

⁷ ČESKO. *Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích)*. In: ÚZ číslo 1001. Praha: Nakladatelství Sagit, a.s.

1.3.1 Historický exkurz

V období po druhé světové válce byli všichni právníci, kteří se ucházeli o výkon funkce soudce, státního zástupce, notáře nebo advokáta, souhrnně označováni jako „právní čekatelé“. Ačkoli lze obecně souhlasit s názorem, že v období po 2. světové válce až do roku 1989 byla jasně patrná snaha vládního režimu o upozadění významu práva, respektive lze vysledovat doslova pohrdání soukromým právem jako takovým⁸, domnívám se, že stojí za zdůraznění skutečnost, že od roku 1970 začalo být užíváno zvláštní označení „justiční čekatelé“ pro právníky aspirující na funkci soudce, což souvisí s nabytím účinnosti zákona č. 156/1969 Sb., kterým se měnil a doplňoval zákon č. 36/1964 Sb., o organizaci soudů a o volbách soudců. S ohledem na odlišné označení možných budoucích soudců vůči ostatním právním čekatelům lze dovozovat, že zákonodárce si i v takto pohnuté době, ve které došlo ke schválení uvedeného zákona, uvědomoval výsadní postavení soudců oproti profesnímu zařazení ostatních právních čekatelů. Ostatně již za dob Rakouska-Uherska a následně i první československé republiky, byli justiční čekatelé na rozdíl od ostatních právních čekatelů označováni odlišně, jako „auskultanti“, kteří museli před složením soudcovské zkoušky také absolvovat zpočátku dvouletou, později tříletou praxi u soudu, na kterékoli pozici s výjimkou pozice soudce.

1.3.2 Justiční čekatel

Úspěšný absolvent právnické fakulty, který splňuje i ostatní obligatorní podmínky pro podání přihlášky do vyhlášeného výběrového řízení na pozici justičního čekatele u příslušného krajského soudu musí následně projít procesem přijímacího řízení před přijímací komisí příslušného soudu ještě předtím, než bude přijat do přípravné služby. Toto přijímací řízení obvykle sestává z posouzení podané přihlášky jako takové a několika dalších zkoušek způsobilosti. Po posouzení přihlášky následuje písemný test, kterým se ověřují

⁸ Komunistické právo v Československu: kapitoly z dějin bezpráví. 1. vyd. Editor Michal Bobek, Pavel Molek, Vojtěch Šimíček. Brno: Masarykova univerzita Brno, Mezinárodní politologický ústav, 2009, 1005 s. ISBN 978-802-1048-447.

základní odborné znalosti uchazeče. V případě úspěchu v testu navazuje ústní pohovor, který má zjistit předpoklady uchazeče pro výkon povolání soudce u konkrétního krajského soudu. Pokud přijímací komise krajského soudu veškeré dosavadní výkony uchazeče o pozici soudce vyhodnotí jako dostatečné a navrhne tohoto uchazeče k přijetí do funkce justičního čekatele, následuje psychologicko-diagnostické vyšetření, které má za cíl posoudit osobností předpoklady žadatele o funkci soudce. Závěry přijímací komise a psychologicko-diagnostického vyšetření jsou následně předloženy předsedovi krajského soudu, kde se uchazeč přihlásil do výběrového řízení na justičního čekatele, a předseda soudu rozhodne o přijetí či nepřijetí uchazeče v souladu s předloženými závěry komise a vyšetření. Proti rozhodnutí předsedy soudu o přijetí či nepřijetí není opravný prostředek. Teprve na základě rozhodnutí předsedy soudu dojde k přijetí justičního čekatele do pracovního poměru, tzv. přípravné služby.

1.3.3 Přípravná služba a jmenování soudcem

Předpoklady pro přijetí do pracovního poměru a pro výkon této přípravné služby, stejně jako odborná justiční zkouška, jsou upraveny v zákoně o soudech a soudcích v § 109 až § 117, a podrobněji také ve vyhlášce Ministerstva spravedlnosti č. 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravné službě justičních a právních čekatelů a odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů, v platném znění. Pracovní náplň čekatelů ve smyslu jejich zákonných kompetencí upravuje vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, v platném znění.

Přípravná služba trvá ze zákona 36 měsíců⁹. Do této doby se započítává také čekatelova omluvená nepřítomnost v práci, či jiná absence z důvodu překážek v práci na straně čekatele (v maximálním rozsahu 70 pracovních dnů

⁹ ČESKO. Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích). In: ÚZ číslo 1001. Praha: Nakladatelství Sagit, a.s.

v každém roce přípravné služby), a také dovolená na zotavenou čerpané v době výkonu přípravné služby.

Do doby přípravné služby se započítává výkon právnícké činnosti, v jejímž průběhu čekatel získal zkušenosti potřebné pro výkon soudcovské funkce. Zákon o soudech a soudcích v § 110 odst. 3 tyto taxativně vyjmenovává právnícké činnosti, které se započítávají do doby přípravné služby, když říká, že: *„Do doby přípravné služby se započte doba výkonu funkce státního zástupce, asistenta státního zástupce, právního čekatele, soudce Ústavního soudu a asistenta soudce, praxe advokáta a advokátního koncipienta, notáře, notářského kandidáta, notářského koncipienta, soudního exekutora, exekutorského kandidáta, exekutorského koncipienta, činnost zaměstnance ministerstva, který získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva na vysoké škole, a který se samostatně podílí na tvorbě návrhů obecně závazných právních předpisů, a asistenta Veřejného ochránce práv.“*

Z výše uvedeného je zřejmé, že platná právní úprava neodpovídá snaze o jmenování soudců nezatížených výkonem právní praxe v jiných právních odvětvích. Navíc zápočtem praxe v jiném než soudním právním odvětví do doby přípravné služby umožňuje zákon jmenovat soudcem i osoby s minimální praxí u soudu. V části 4.2 této práce se pokusím navrhnout změnu právní úpravy, která by výrazně omezila riziko, že soudcem bude jmenována osoba bez dostatečné praxe v oboru.

Po úspěšném dokončení přípravné služby podává justiční čekatel žádost o vykonání odborné justiční zkoušky, kterou následně skládá před pěti člennou zkušební komisí jmenovanou ministrem spravedlnosti.

Pokud justiční čekatel úspěšně složí odbornou justiční zkoušku a pokud splňuje i ostatní zákonem stanovené podmínky pro jmenování soudcem, zejména podmínku dosažení věkové hranice 30 let, podá předseda soudu, u kterého by měl justiční čekatel následně vykonávat funkci, návrh ministru spravedlnosti na jmenování čekatele soudcem. Kandidáta následně schválí vláda ČR svým usnesením. Návrh na jmenování schváleného kandidáta soudcem po té předá ministr spravedlnosti prezidentu republiky k dalšímu posouzení. Pokud nejsou

shledány důvody proti, prezident republiky následně jmenuje justičního čekatele soudcem.

1.3.4 Přisedící

Na tomto místě a pro úplnost musím zmínit také institut tzv. přisedících. Tématem této práce je odpovědnost soudců, nikoli odpovědnost přisedících, a proto se institutu přisedících budu věnovat pouze velmi stručně a zjednodušeně.

Přisedící jsou osoby právních laiků, kteří společně se soudcem profesionálem - předsedou senátu - tvoří tříčlenný senát soudů, okresních a krajských, pokud jako prvostupňové rozhodují trestní věci, ve kterých obviněným z trestných činů hrozí trest odnětí svobody, jehož horní hranice je vyšší, než pět let, nebo u okresních soudů, které rozhodují civilní spory ve věcech pracovních¹⁰. Přisedícím se může stát ze zákona prakticky každý občan, který je bezúhonný, plně svéprávný, dosáhl věku 30 let. Zákon neklade žádné další podmínky ohledně minimálního vzdělání přisedících a není tedy zákonem vyloučené, že funkci přisedícího může vykonávat i osoba bez jakéhokoli vzdělání. Přisedící tedy nemusí mít dokončenou ani základní školu a nemusí skládat ani odbornou justiční zkoušku. Osoby přisedících jsou voleny zastupitelstvem v příslušném území krajských soudů či okresních soudů, v jejichž obvodech předsedové soudů o doplnění stavu přisedících požádali.

Takovou benevolenci právní úpravy považuji za zcela nemístnou zejména s ohledem na obrovskou pravomoc, která je přisedícím ze zákona svěřena, kdy pozice přisedících se v rámci rozhodovací praxe soudů prvního stupně fakticky rovná pozici soudce, aniž by přisedící nutně musel mít jakékoli, byť aspoň minimální právní povědomí. Každý z přisedících totiž disponuje při rozhodování stejně jako předseda senátu, jedním hlasem a oba přisedící tak mohou právně vzdělaného soudce přehlasovat.

¹⁰ ČESKO. *Zákon číslo 141/1961 Sb., Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád)*. In: Sbíрка zákonů ČR. 1961, částka 66.

Podle některých zdrojů pochází institut přísedících z druhé poloviny 19. století, kdy u některých soudů fungovali tzv. odborní soudní laici¹¹. V aktuální právní úpravě institutu přísedících mi bohužel citelně schází ona odbornost historických soudních laiků, a proto považuji předestřenou úvahu za mylnou. Pravděpodobnější je podle mne názor, že tento institut je atavismem převzatým z dob reálného socialismu po roce 1948, který nemá opodstatnění svého výskytu v rámci současné právní úpravy soudnictví ČR, a jako takový již měl být v rámci právního systému ČR vymazán či nahrazen.

Samotná úvaha na téma nakolik mají být přísedící ve smyslu aktuální právní úpravy nadáni takovou pravomocí, že mohou svým rozhodnutím i bez nejmenšího, natož právního vzdělání rozhodovat o udělení trestů odnětí svobody, by si jistě zasloužila zpracování ve smyslu samostatné vědecké práce na toto téma.

2. ODPOVĚDNOST SOUDCŮ

Odpovědnost v právním významu slova lze definovat jako nutnost nést sankční následky svého jednání, případně jednání osob, za které odpovídám, přičemž tato odpovědnost je založena na protiprávním jednání odpovědné osoby, které má za následek vznik protiprávního stavu, za který je osoba odpovědná bez ohledu na zavinění¹².

Vlastní odpovědnost soudců lze podle právní úpravy platné v České republice rozdělit do dvou rovin - morální odpovědnost a právní odpovědnost. Právní odpovědnost lze dále rozdělit podrobnějším rozdělením do tří podskupin a to na odpovědnost kárnou, odpovědnost trestněprávní, a odpovědnost za škodu.

¹¹ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Přísedící [online]. c2015 [citováno 26. 02. 2015].

Dostupný z WWW:

<<http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=P%C5%99%C3%ADsed%C3%ADc%3%AD&oldid=12258568>>

¹² Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Odpovědnost [online]. c2014 [citováno 26. 02. 2015].

Dostupný z WWW:

<<http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Odpov%C4%9Bdnost&oldid=11102221>>

2.1 Morální odpovědnost soudců v ČR

Schopnost soudce vnímat, uvědomovat si, a přijmout morální odpovědnost za svá rozhodnutí je jedním ze základních osobnostních předpokladů pro úspěšný výkon soudcovské profese. Soudci jsou v rámci demokratických politických systémů, mezi které patří také Česká republika, jako jediní nadáni výjimečnou pravomocí přímo ovlivňovat prakticky veškeré dění v rámci těchto systémů, přičemž pravomocnému rozhodnutí soudů (jehož obsah určují právě soudci) se musí pod hrozbou sankce podřídit každý v rámci tohoto systému. Soudci mohou z titulu svých pravomocí komukoli uložit splnění takových povinností, které nemůže s výjimkou soudců nikdo jiný požadovat, aniž by přitom nedošlo k porušení platné legislativy. Z uvedeného je tedy evidentní, že soudcům je svěřena obrovská moc, která nemá ve společnosti obdobu, a proto je více než žádoucí, aby funkci soudců vykonávaly výhradně osobnosti, které mají mimořádné morální kvality, a které si uvědomují morální odpovědnost za svá rozhodnutí. Pojem morální odpovědnost soudců velmi úzce souvisí se svědomím soudců, stejně jako se zásadou spravedlnosti, která by měla být „vyšším principem mravním“ nadřazeným pouhému doslovnému výkladu příslušných paragrafů zákona.

Každý soudce navíc nenese svým chováním odpovědnost pouze za sebe, nýbrž za celou soudcovskou profesi jako takovou. Morální odpovědnost soudců velmi úzce souvisí také se schopností sebereflexe, stejně jako s dodržováním profesní etiky. Etika soudce má zcela zásadní vliv na pohled veřejnosti na justici jako takovou.¹³ Etické zásady chování soudce byly proto shrnuty do jednoho dokumentu, jehož doslovné znění předkládám:

¹³ KOCOUREK, J. – ZÁRUBA, J. Zákon o soudech a soudcích. Zákon o státním zastupitelství. Komentář. 2. dopl. a přepr. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. XV, 606 s. ISBN 80-7179-761-8.

„Etické zásady chování soudce

vytvořené na základě návrhu kodexu chování soudců zpracovaného v roce 2001 v Bangalore, přijatého skupinou justičních odborníků usilujících o posílení etiky v soudnictví a podrobeného přezkumu na zasedání zástupců vysokých soudních orgánů konaného v Haagu v roce 2002.

Preambule

VZHLEDEM K:

- významu principu práva na spravedlivý proces zakotveného v mezinárodních dokumentech týkajících se lidských práv, ústavních a zákonných předpisech, právních zvyklostech, úmluvách o výkonu soudnictví a soudní praxi,
- významu odborně způsobilého, nezávislého a nestranného soudního orgánu pro ochranu lidských práv, dodržování ústavnosti a právního státu,
- významu řádného výkonu soudnictví pro výkon všech dalších práv,
- významu důvěry veřejnosti v systém soudnictví a jeho morální autoritu a nezávislost v moderní demokratické společnosti,
- nezbytnosti, aby soudci, jako jednotlivci i stav, chápali a ctili soudcovskou funkci jako projev důvěry veřejnosti a snažili se udržet a posílit důvěru v soudní systém,

vznikly **NÁSLEDUJÍCÍ ZÁSADY**, jejichž smyslem je stanovení norem etického chování soudců. Mají sloužit soudcům jako vodítka a poskytnout soudnictví rámec a interpretační základ pro úpravu chování soudců. Jejich účelem je rovněž napomoci členům výkonných a zákonodárných orgánů, příslušníkům ostatních právnických profesí a široké veřejnosti lépe porozumět a podporovat soudnictví. Vycházejí z předpokladu, že soudci se za své chování zodpovídají příslušným nezávislým a nestranným orgánům a nenahrazují, ale doplňují stávající systém.

I. Nezávislost

Soudcovská nezávislost je pilířem právního státu a zárukou práva na spravedlivý proces. Soudce je povinen hájit soudcovskou nezávislost v osobním i profesním životě.

I.1. Soudce vykonává svou funkci nezávisle, na základě vlastního hodnocení skutečností a svědomitého výkladu a aplikace zákona. Nepodléhá žádným vlivům, zájmům, zásahům, nátlaku a výhrůžkám.

I.2. Soudce podporuje kontrolu plnění soudcovských povinností i vysokých nároků na chování soudců, směřujících k posílení důvěry veřejnosti v soudnictví, která je nezbytným předpokladem jeho nezávislosti.

II. Nestrannost

Nestrannost je základním předpokladem a znakem výkonu funkce soudce.

II.1. Soudce vykonává svou funkci vždy nestranně, nezaujatě a bez předsudků.

II.2. Při výkonu funkce i v osobním životě se soudce vždy chová způsobem, který neohrožuje důvěru odborné i laické veřejnosti, jakož i stran řízení, v jeho nestrannost. Vyvaruje se chování, které by mohlo vést k jeho vyloučení z projednávané věci.

II.3. Soudce se zdrží projevů, které by mohly ovlivnit výsledek řízení nebo vzbudit pochybnost veřejnosti o nestrannosti řízení, a to jak ve věcech, které osobně projednává, tak i v ostatních věcech. Se zástupci sdělovacích prostředků jedná otevřeně, při zachování požadavku nezávislosti a nestrannosti soudní moci.

III. Bezúhonnost

Bezúhonnost je nezbytným předpokladem řádného výkonu a důvěry veřejnosti v řádný výkon funkce soudce.

III.1. Soudce se chová tak, aby jeho chování nesnižovalo vážnost soudcovského stavu. Při plnění své funkce i v osobním životě se vyvaruje jednání, které by mohlo ohrozit jeho bezúhonnost a tím vážnost soudcovského stavu a podrobuje se omezením z toho plynoucím.

III.2. Důležitý je nejen samotný výkon spravedlnosti, ale i to, aby soudce svou bezúhonností a důvěryhodností přispíval k tomu, aby jeho rozhodnutí byla veřejností vnímána jako spravedlivá.

III.3. Soudce je oprávněn zakládat a být členem organizací sdružujících soudce nebo zastupujících jejich zájmy.

III.4. Při výkonu funkce soudce nepřijímá dary, výhody, či jiná plnění, která by mohla vzbudit dojem, že jsou poskytována v souvislosti s výkonem jeho funkce a nepřipustí, aby takové dary, výhody, půjčky či plnění přijímala osoba, která je vůči němu v postavení podřízeného, člena rodiny nebo s ním žije v domácnosti.

III.5 Soudce odpovědně vystupuje při správě vlastního majetku a majetku své rodiny a uzavírá jen takové závazky, jejichž plnění není na újmu řádnému výkonu soudcovské profese a své finanční záležitosti je povinen uspořádat tak, aby jich nemohlo být využíváno k nepřipustnému ovlivňování jeho, členů jeho rodiny a osob, žijících v jeho domácnosti. Soudce usiluje o to, aby stejným způsobem vystupovali i příslušníci jeho rodiny a osoby žijící s ním v jeho domácnosti.

IV. Důstojnost

Důstojné vystupování při výkonu funkce i v soukromém životě je pro každého soudce samozřejmostí.

IV.1. Soudce se při plnění své funkce vyvaruje nevhodného vystupování, projevů, i všeho, co by mohlo vzbudit takový dojem.

IV.2. V řízení před soudem soudce vždy zachovává důstojnost a pořádek. Ke stranám řízení, jejich zástupcům, svědkům a dalším osobám se chová zdvořile, korektně a trpělivě. Stejně chování vyžaduje od stran řízení, zástupců, soudních osob, jakož i všech, kteří jsou mu podřízeni.

IV.3. Zdvořilé a korektní vystupování je soudci vlastní i mimo řízení před soudem, zejména jedná-li se zaměstnanci soudu.

IV.4. Při jednání se zástupci sdělovacích prostředků je soudce vstřícný a zdvořilý. Nepokládá-li osobní sdělení za vhodné, odkáže zástupce sdělovacích prostředků na příslušného tiskového mluvčího.

V. Rovnost

Zajištění rovnosti před soudem je základním předpokladem řádného výkonu funkce soudce.

V.1. Soudce se při své činnosti vždy vyvaruje jakéhokoli projevu diskriminace. Přistupuje stejně ke každému, ať již jde o strany řízení, svědky, příslušníky jiných právních profesí, zúčastněné osoby a jiné soudce.

V.2. Soudce zabrání zaměstnancům soudu a jiným osobám, které jsou mu podřízeny, aby ať již otevřeně nebo skrytě diskriminovaly osoby vystupující ve věci a nedovolil, aby takovým způsobem jednaly strany a zástupci stran řízení.

VI. Odbornost

Odborná způsobilost a pečlivost jsou základními předpoklady pro řádný výkon soudcovské funkce.

VI.1. Soudcovské povinnosti mají pro soudce přednost před veškerými jeho jinými profesními činnostmi. Soudce se rovněž věnuje i jiným úkolům, významným pro výkon soudcovské funkce a chod soudu.

VI.2. Soudce soustavně prohlubuje své odborné znalosti, využívá možnosti odborné přípravy a dalšího vzdělávání nabízených v rámci soudnictví i mimo ně, sleduje též vývoj mezinárodního práva.

VI.3. Soudce neopomíjí prohlubovat a rozvíjet i další své znalosti, zkušenosti a osobní kvality, které jsou důležité pro řádný výkon jeho povinností a pro jeho působení na veřejnosti jako významné osobnosti.

VI.4. Soudce plní všechny své povinnosti podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.

Zásady chování soudce schváleny 15. Shromážděním zástupců sekcí SU ČR, Brno 26.11. 2005¹⁴

Z výše uvedeného etického kodexu je jasně patrný důraz kladený na zachování a dodržování nejvyšších morálních kvalit každého soudce. Porušení kodexu není automaticky porušením zákona, a je tedy výhradně otázkou morálních kvalit soudce, nakolik důsledně se rozhodne tento etický kodex dodržovat.

2.2 Právní odpovědnost soudců

Pojem právní odpovědnost soudců obecně definuje jaká je zákonná odpovědnost soudců za své jednání s ohledem na aktuální právní úpravu. Právní

¹⁴ *Etické zásady chování soudce*. Soudcovská unie ČR [online]. c2011 [citováno 26. 02. 2015]. Dostupný z WWW: < <http://www.sucr.cz/o-nas/eticke-zasady-chovani-soudce.html> >

odpovědnost soudců si dovolím v souladu se zažitou praxí rozdělit do tří podskupin, a to na trestně právní odpovědnost, odpovědnost za škodu, a kárnou odpovědnost. Jednotlivým podskupinám se budu věnovat dále.

2.2.1 Trestně právní odpovědnost

Na tomto místě je nutné především zmínit, že funkce soudce obecně požívá pouze částečně zákonné výsady trestně právní imunity, kdy trestně stíhat soudce v souvislosti s výkonem jeho funkce lze pouze se souhlasem prezidenta republiky, což vyplývá z platné právní úpravy § 76, zákona o soudech a soudcích, která říká, že:

„(1) Pro činy spáchané při výkonu funkce soudce nebo v souvislosti s výkonem této funkce lze soudce trestně stíhat nebo vzít do vazby jen se souhlasem prezidenta republiky.

(2) Orgán, který zahájil trestní stíhání proti soudci, o tom vyrozumí ministerstvo a předsedu příslušného soudu.“

O trestním stíhání soudce tedy v takovém případě rozhoduje kromě policejního orgánu, případně státního zástupce také prezident republiky, na rozdíl od běžného občana, k jehož trestnímu stíhání není souhlas prezidenta potřeba.

Trestní zákoník ve zvláštní části uvádí některé činy, které jsou považovány za trestné, pokud se jich dopustí soudce v souvislosti s výkonem své funkce (zneužití pravomoci úřední osoby dle § 329, maření úkolu veřejné osoby z nedbalosti dle § 330 TZ a přijetí úplatku dle § 331 TZ)¹⁵. Soudce se však může při výkonu své funkce dopustit i celé řady dalších trestných činů.

Každý soudce v ČR je zároveň občanem České republiky a jako takový je plně trestně odpovědný za trestné činy, kterých se eventuálně dopustí mimo výkon soudcovské profese.

¹⁵ ČESKO. Zákon číslo 40/2009 Sb., Trestní zákoník. In: Sbíрка zákonů ČR. 2009, částka 11.

2.2.2 Odpovědnost za škodu

Jakákoliv přímá soukromoprávní odpovědnost soudce vůči účastníkům soudního řízení je s ohledem na nezávislost soudců vyloučena. Zákonná úprava však logicky pamatuje na případ, kdy účastníku řízení vznikla nezákonným rozhodnutím soudu nebo nesprávným úředním postupem škoda, což je výslovně upraveno v Čl. 36 odst. 3, usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, který říká, že:

„(3) Každý má právo na náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem.“

Prováděcím předpisem k tomuto ustanovení Listiny je zákon č. 82/1998 Sb. o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, který v § 6 říká:

„(1) Ve věcech náhrady škody způsobené rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o regresních úhradách jednají jménem státu ministerstva a jiné ústřední správní úřady (dále jen "úřad").

(2) Úřadem podle odstavce 1 je

a) Ministerstvo spravedlnosti, došlo-li ke škodě v občanském soudním řízení nebo v trestním řízení, a dále v případech, kdy bylo soudem ve správním soudnictví vydáno nezákonné rozhodnutí, jímž soud rozhodl o žalobě proti rozhodnutí územního celku v samostatné působnosti, a v případech, kdy škoda byla způsobena notářem nebo soudním exekutorem,

b) příslušný úřad, došlo-li ke škodě v odvětví státní správy, jež náleží do jeho působnosti, a dále v případech, kdy bylo soudem ve správním soudnictví vydáno

nezákonné rozhodnutí, jímž soud rozhodl o žalobě proti rozhodnutí vydanému v odvětví státní správy, jež náleží do působnosti tohoto úřadu.

(3) Není-li možno příslušný úřad určit podle odstavce 2, jedná za stát Ministerstvo financí.

(4) Bylo-li nezákonné rozhodnutí vydáno Českou národní bankou nebo na základě mezinárodní smlouvy orgánem dohledu nad finančním trhem jiného členského státu Evropské unie¹³) nebo došlo-li u České národní banky nebo tohoto orgánu dohledu k nesprávnému úřednímu postupu, jedná za stát Česká národní banka.

(5) Bylo-li nezákonné rozhodnutí vydáno Nejvyšším kontrolním úřadem nebo došlo-li u Nejvyššího kontrolního úřadu k nesprávnému úřednímu postupu, jedná za stát tento orgán.

(6) Úřad určený podle odstavců 1 až 5 jedná za stát jako organizační složka státu i v řízení před soudem, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak.“

Z výše uvedeného § 6 vyplývá, že osoba, která se cítí být jednáním soudu/soudce poškozená, se se svým nárokem na náhradu škody může obrátit na stát prostřednictvím Ministerstva spravedlnosti. K tomu, aby bylo napadené rozhodnutí soudu prohlášeno za protiprávní, není potřeba prokazovat zavinění konkrétního soudce. Povinnost nahradit škodu, která vznikla účastníku řízení nezákonným rozhodnutím soudu nebo nesprávným úředním postupem, tak v případě uznání pochybení na sebe přebírá místo soudu stát.

V případě, že stát uzná nárok poškozené osoby na náhradu škody, a poskytne poškozené osobě náhradu škody, která jí vznikla z nezákonného rozhodnutí nebo z nesprávného úředního postupu ve smyslu ustanovení zákona č. 82/1998 Sb. o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, může se stát následně domáhat tzv. regresivní úhrady od těch osob, které se podíleli „na vydání

*nezákonného rozhodnutí nebo na nesprávném úředním postupu*¹⁶, přičemž v případě, že se na vydání nezákonného rozhodnutí nebo pokud se na nesprávném úředním postupu podílel soudce, lze regresivní úhradu požadovat pouze tehdy, pokud byla vina soudce prokázána v kárném nebo v trestním řízení. Regresivní úhrada od soudců případně od soudních osob je výslovně upravena v § 17 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, jehož citaci uvádím:

„(1) Nahradil-li stát škodu, ke které došlo při činnosti státního orgánu nebo poskytl-li ze stejného důvodu zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu, může požadovat regresní úhradu od těch, kteří se podíleli na vydání nezákonného rozhodnutí nebo na nesprávném úředním postupu, pokud byli k vydání rozhodnutí nebo k úřednímu postupu oprávněni.

(2) Nahradil-li stát škodu, která vznikla z nezákonného rozhodnutí nebo z nesprávného úředního postupu, na nichž se podílel soudce nebo státní zástupce, nebo poskytl-li ze stejného důvodu zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu, může požadovat regresní úhradu pouze tehdy, pokud byla vina soudce nebo státního zástupce zjištěna v kárném nebo trestním řízení.

(3) Uhradily-li úřední osoby nebo územní celky v přenesené působnosti regresní úhradu státu, mohou požadovat regresní úhradu od těch, kdo se podíleli na vydání nezákonného rozhodnutí nebo na nesprávném úředním postupu.

(4) Je-li podle tohoto ustanovení uplatněn nárok na regresní úhradu proti osobě, u níž účast na výkonu veřejné moci náležela k povinnostem vyplývajícím z pracovního poměru nebo z poměru mu na roveň postaveného anebo z poměru služebního, řídí se výše regresní úhrady zvláštními předpisy. 9)

¹⁶ ČESKO. Zákon číslo 82/1998 Sb., Zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád). In. Sbírka zákonů ČR. 1998, částka 31.

(5) Nárok na regresní úhradu vylučuje nárok na náhradu škody podle obecných předpisů.

(6) Nárok na regresní úhradu nelze uplatňovat vůči tomu, kdo se podílel na vydání nezákonného rozhodnutí nebo na nesprávném úředním postupu na příkaz nadřízeného, ledaže by se uposlechnutím příkazu dopustil trestného činu.“

Na regresivní úhradu se vztahují promlčecí lhůty, které jsou upraveny v zákoně č. 82/1998 Sb., v § 32 a násl. takto:

„§ 32

(1) Nárok na náhradu škody podle tohoto zákona se promlčí za tři roky ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá. Je-li podmínkou pro uplatnění práva na náhradu škody zrušení rozhodnutí, běží promlčecí doba ode dne doručení (oznámení) zrušovacího rozhodnutí.

(2) Nejpozději se nárok promlčí za deset let ode dne, kdy poškozenému bylo doručeno (oznámeno) nezákonné rozhodnutí, kterým byla způsobena škoda; to neplatí, jde-li o škodu na zdraví.

(3) Nárok na náhradu nemajetkové újmy podle tohoto zákona se promlčí za 6 měsíců ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o vzniklé nemajetkové újmě, nejpozději však do deseti let ode dne, kdy nastala právní skutečnost, se kterou je vznik nemajetkové újmy spojen. Vznikla-li nemajetková újma nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 věty druhé a třetí nebo § 22 odst. 1 věty druhé a třetí, neskončí promlčecí doba dříve než za 6 měsíců od skončení řízení, v němž k tomuto nesprávnému úřednímu postupu došlo.“

Aktuální právní úprava tedy obsahuje možnost regresivní úhrady, které se může stát domáhat proti soudcům, nicméně promlčecí lhůty mohou významně ztížit či přímo znemožnit praktickou vymahatelnost.

Jako problematická se jeví také skutečnost, že ze zákona lze uložit soudci povinnost nahradit škodu pouze do výše 4,5 násobku jeho měsíčního platu¹⁷, třebaže skutečná škoda může dosáhnout řádu stovek milionů korun. Pokud by zákonodárce zvažoval změnu právní úpravy ve smyslu odstranění horní hranice škody, kterou lze po soudci vymáhat, bylo by vhodné doplnit legislativu také o možnost vymáhat způsobenou škodu i v případě, kdy soudce na svou funkci rezignuje. V současné době vymáhat regresivní úhradu pouze v případě, kdy se stane pravomocným rozhodnutí v kárném řízení proti soudci. Pokud v průběhu tohoto řízení soudce na svou funkci rezignuje, kárné řízení tím automaticky končí a na soudci pak nelze škodu vymáhat, neboť nejsou splněny zákonné podmínky pro uplatnění regresivní úhrady.

Zákon tedy sice obsahuje právní úpravu, která dovozuje částečnou hmotnou odpovědnost soudců za škodu vzniklou nezákonným rozhodnutím soudu nebo z důvodu nesprávného úředního postupu, nicméně praktická aplikace této právní úpravy je značně problematická. V zákoně stanovené promlčecí lhůty pro možnost uplatnění nároku na náhradu škody jsou příliš krátké a fakticky tak diskvalifikují stát v jeho snaze efektivně vymáhat škody způsobené nezákonným postupem soudců.

2.2.3 Kárná odpovědnost

Kárná odpovědnost soudců je upravena v § 86 a násl., zákona č. 6/2002 Sb., zákon o soudech a soudcích. Z obecného ustanovení § 86 tohoto zákona, které říká:

„§ 86

¹⁷ VOJTEK, P. Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci: komentář. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. XII, 276 s. ISBN 978-80-7179-644-2.

Obecné ustanovení

Soudce, předseda soudu, místopředseda soudu, předseda kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu jsou kárně odpovědni za kárné provinění.“

Kárné provinění je pak stejným zákonem definováno v § 87, který říká, že:

„§ 87

Kárné provinění

(1) Kárným proviněním soudce je zaviněné porušení povinností soudce, jakož i zaviněné chování nebo jednání, jímž soudce narušuje důstojnost soudcovské funkce nebo ohrožuje důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů.

(2) Kárným proviněním předsedy soudu, místopředsedy soudu, předsedy kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu je též zaviněné porušení povinností spojených s funkcí předsedy soudu, místopředsedy soudu, předsedy kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu.“

Jak vyplývá z výše citovaného znění zákona, kárná odpovědnost soudců je prostředkem k udržení jejich profesní kázně. Na tomto místě si dovoluji upozornit na poslední řádek § 87 odst. 1, který říká, že za kárné provinění soudce může být považováno i takové chování, kterým soudce ohrožuje důvěru v odborné a spravedlivé rozhodování soudů. Z uvedeného lze dovozovat, že soudce může být kárně postižitelný také za pochybení při vlastní rozhodovací činnosti, ačkoli tato je obecně považována za zcela nezávislou a jako taková je ve výlučné kompetenci každého soudce.

Za kárné provinění soudce lze podle závažnosti uložit některé z kárných opatření, což je upraveno v § 88 zákona č. 6/2002 Sb., zákon o sodech a soudcích:

„§ 88

Kárná opatření

(1) Za kárné provinění podle § 87 odst. 1 lze uložit soudci podle závažnosti kárného provinění některé z těchto kárných opatření:

- a) důtku,*
- b) snížení platu až o 30 % na dobu nejvíce 1 roku a při opětovném kárném provinění, jehož se soudce dopustil v době před zahlázením kárného opatření, na dobu nejvíce 2 let,*
- c) odvolání z funkce předsedy senátu,*
- d) odvolání z funkce soudce.*

(2) Za kárné provinění podle § 87 odst. 2 lze uložit předsedovi soudu, místopředsedovi soudu, předsedovi kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu podle závažnosti kárného provinění některé z těchto kárných opatření:

- a) důtku,*
- b) odnětí zvýšení platového koeficientu za výkon funkce předsedy soudu, místopředsedy soudu, předsedy kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu na dobu nejvíce 1 roku a při opětovném kárném provinění, jehož se předseda soudu, místopředseda soudu, předseda kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu dopustil v době před zahlázením kárného opatření, na dobu nejvíce 2 let,*
- c) snížení platu až o 30 % na dobu nejvíce 1 roku a při opětovném kárném provinění, jehož se předseda soudu, místopředseda soudu, předseda kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu dopustil v době před zahlázením kárného opatření, na dobu nejvíce 2 let,*
- d) odvolání z funkce předsedy soudu, místopředsedy soudu, předsedy kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu.*

(3) Od uložení kárného opatření lze upustit, jestliže projednání kárného provinění je postačující.

(4) Za více kárných provinění téhož soudce, předsedy soudu, místopředsedy soudu nebo předsedy kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu, projednaných ve společném řízení, se uloží kárné opatření podle ustanovení vztahujícího se na kárné provinění nejprísněji postižitelné.

(5) Kárné opatření podle odstavce 1 písm. b) a odstavce 2 písm. b) a c) se vůči kárně postiženému soudci nebo předsedovi soudu, místopředsedovi soudu, předsedovi kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu uplatní od prvního dne měsíce následujícího po dni právní moci rozhodnutí o uložení kárného opatření.“

Zákon řeší také postih u méně závažných kárných provinění:

„§ 88a

Drobné nedostatky v práci nebo drobné poklesky v chování může orgán státní správy soudců, který je oprávněn podat návrh na zahájení kárného řízení, vyřídit tím, že je soudci, předsedovi soudu, místopředsedovi soudu, předsedovi kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu vytkne, je-li to postačující.“

Samotné řízení ve věcech kárné odpovědnosti je upraveno zákonem č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů.

Výše uvedené lze tedy shrnout tak, že kárná odpovědnost se týká pouze soudců aktivních, přičemž rezignací se může soudce této kárné odpovědnosti vyhnout, přičemž kárné řízení se tím automaticky zastavuje.

2.3 Odpovědnost soudců v EU

Obecně lze shrnout, jak ostatně vyplývá i z odborné literatury¹⁸, že právní úprava odpovědnosti soudců v zemích EU se de facto vyvíjí ve stejných

¹⁸ SCHELLEOVÁ, Ilona a Karel SCHELLE. Soudnictví: (historie, současnost a perspektivy). Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2004, 592 s. ISBN 80-864-3265-3.

intencích jako v ČR, což ostatně vyplývá i z našeho členství v Evropské unii. Problematika rozdílné úpravy je však v jednotlivých státech natolik rozdílná, že by jen sama o sobě mohla být samostatným tématem bakalářské práce. Pro stručnost se tedy omezím na výše uvedené obecné shrnutí.

PRAKTICKÁ ČÁST

3 Stručný rozbor vybrané kauzy – úvod

Jako názorný příklad pochybení soudu respektive konkrétní soudkyně jsem si vybral kauzu, ve které jsem osobně zainteresován. Pro pochopení této kauzy považuji za účelné nejprve nastínit podstatné skutečnosti.

Od roku 2012 jsem jednatelem švýcarské akciové společnosti KINPRACOM AG, která v roce 2001 upsala akcie české obchodní společnosti VOLTA REAL a.s. v nominální hodnotě 30 milionů Kč, kdy celková výše základního jmění společnosti VOLTA REAL a.s. po jeho zvýšení činila 71 milionů Kč. Společnost KINPRACOM AG však tyto upsané akcie nikdy nedostala, ačkoli zvýšení základního jmění včetně úpisu akcií společností KINPRACOM AG je výslovně uvedeno ve výpisu z obchodního rejstříku společnosti VOLTA REAL.

VOLTA REAL a.s. je akciová společnost s akciemi na jméno, veřejně neobchodovatelnými, která se téměř výhradně zabývá pronájemem nemovitostí, které sama vlastní. Jedná se především o průmyslové areály v Praze na Zličíně (rozloha cca 110.000m²) a v Olomouci (rozloha cca 50.000m²). Tržní hodnotu společnosti VOLTA REAL a.s. lze odhadnout na částku převyšující 500 milionů Kč.

V roce 2011 jsem byl akcionáři společnosti KINPRACOM AG požádán, abych se pokusil zmapovat podezřelé skutečnosti v rámci hospodaření společnosti VOLTA REAL a.s. V rámci prověřování jsem zjistil závažné nedostatky při správě majetku VOLTA REAL jejím představenstvem a dozorčí

radou, kdy například společnost nebyla několik let po sobě auditovaná, ačkoli měla ze zákona takovou povinnost, společnost nezakládala do sbírky listin zákonem stanovené dokumenty, představenstvo prodalo dceřinou společnost jednomu z akcionářů za 3 miliony Kč, ačkoli jen účetní hodnota společnosti přesahovala částku 50 milionů Kč, apod. Na základě zjištěných skutečností jsem akcionářům KINPRACOM AG doporučil odvolání představenstva a dozorčí rady, k čemuž skutečně na mimořádné valné hromadě společnosti VOLTA REAL a.s. konané dne 30. 5. 2012 došlo.

Odvolané představenstvo se bezprostředně po svém odvolání snažilo dosáhnout svého zpět zápisu do obchodního rejstříku a současně podalo žalobu na neplatnost všech rozhodnutí přijatých nadepsanou valnou hromadou, včetně rozhodnutí, o svém odvolání. Chybou vyšší soudní úřednice rejstříkového soudu byli členové odvolaného představenstva dne 5. 4. 2013, tj. cca 9 měsíců po výše uvedené valné hromadě zapsání zpět do obchodního rejstříku, ačkoli se žádná další valná hromada společnosti VOLTA REAL po dni 30. 5. 2012 (která by rozhodovala o volbě představenstva) nekonala, a v soudním řízení ve věci žaloby na neplatnost rozhodnutí přijatých valnou hromadou dosud nebylo pravomocně rozhodnuto.

Zápis členů představenstva má toliko deklaratorní povahu, nikoli konstitutivní¹⁹. Současně platí, že dobré víry v pravdivost údajů zapsaných v obchodním rejstříku se mohou dovolávat pouze osoby, kterým nejsou či nemohou být známy skutečnosti vyvolávající důvodné pochybnosti o pravdivosti zápisu v obchodním rejstříku.

Za situace probíhajícího soudního sporu o neplatnost odvolání a volby představenstva společnosti VOLTA REAL a.s. valnou hromadou se tedy zejména soudy ČR, tím méně senát či dokonce předseda tohoto senátu, který osobně tuto žalobu projednával jako soud prvního stupně, nemohou dovolávat

¹⁹ ČESKO. *Zákon číslo 51/1991 Sb., ze dne 5. listopadu 1991, obchodní zákoník*. In: Sbíрка zákonů ČR. 1991, částka 98, s. 2474.

dobré víry v pravdivost zápisu údajů do obchodního rejstříku ve vztahu k otázce, zda je představenstvo zapsané v obchodním rejstříku oprávněno jednat za společnost. Výše uvedené je zcela klíčové pro posouzení níže popsané kauzy.

3.1 Popis skutkového stavu až do vyhlášení rozsudku

Představenstvo odvolané mimořádnou valnou hromadou konanou dne 30. 5. 2012, které bylo chybou vyšší soudní úřednice zapsáno zpět do obchodního rejstříku dne 5. 4. 2013 (dále také jen odvolané představenstvo), se zřejmě v rámci snahy o diskreditaci nového představenstva, zvoleného na výše zmíněné mimořádné valné hromadě (dále také jen nové představenstvo) pokusilo téměř okamžitě vyvíjet tlak na nové představenstvo podání celé řady často smyšlených žalob, kdy na straně žalobce vystupovala společnost VOLTA REAL a.s. a stranou žalovanou byly osoby nového představenstva. Pouze podotýkám, že soudní poplatky byly z logiky věci hrazeny společností, která tím mohla být ještě více poškozována ze strany odvolaného představenstva.

Jednou z žalob podaných odvolaným představenstvem proti jednomu z členů nového představenstva, panu Janu Bonovi, předsedovi nového představenstva, byla také žaloba pro vydání bezdůvodného obohacení v celkové výši 3 miliony Kč.

Společnost VOLTA REAL a.s. vyplatila v měsíci březnu 2013 po poradě se svým právním zástupcem Janu Bonovi, mimochodem jednomu z akcionářů společnosti VOLTA REAL a.s., částku 3 miliony Kč na jeho soukromý bankovní účet. Tato operace byla samozřejmě pečlivě zaznamenána a zdůvodněna v účetnictví žalobce. V okamžiku, kdy došlo k zpětnému zápisu odvolaného představenstva do obchodního rejstříku, se veškeré písemné účetnictví společnosti nacházelo na kontrole u daňového poradce žalobce s cílem analyzovat veškerá pochybení odvolaného představenstva. Tento daňový poradce byl po zpětném zápisu obchodním rejstříkem vyzván odvolaným představenstvem k vydání účetnictví, což daňový poradce odmítl s odkazem na pochybnosti ohledně legitimacy a legality odvolaného představenstva, a veškeré

účetní doklady předal do soudní úschovy až do pravomocného rozsudku soudu o tom, které představenstvo je oprávněno jednat za společnost.

Žalobce zastoupený odvolaným představenstvem v žalobě uvedl, že nezná důvod a nemá ani doklady k převodu částky 3 miliony Kč (což je logické, pokud bylo účetnictví v soudní úschově) a proto žaluje pana Bona o zaplacení částky 3 miliony Kč plus náklady soudního řízení.

Městský soud v Praze, prostřednictvím soudkyně JUDr. Tegérové, této žalobě proti Janu Bonovi vedené pod číslem jednacím 73 Cm 188/2013 vyhověl, když dne 15. 7. 2013 vydal platební rozkaz na zaplacení 3 miliony Kč plus 199.852,- Kč náhrady nákladů řízení.

Tento platební rozkaz se bohužel Janu Bonovi nepodařilo doručit poštou, neboť v době doručovacího pokusu byl mimo území ČR a datovou schránku v té době ještě neměl.

Dne 26. 11. 2013 tedy soud svým usnesením č.j.: 73 Cm 188/ 2013 – 13 platební rozkaz zrušil, přičemž v té době již pan Bon datovou schránku měl a tak mu bylo usnesení do této datové schránky dne 12. 12. 2013 doručeno.

Následně soudkyně Tegérová vydala usnesení č.j.: 73 Cm 188/2013 – 14, které doručila žalovanému do datové schránky dne 20. 1. 2014, a kterým vyzvala žalovaného, aby se ve lhůtě do 30 dnů písemně vyjádřil k žalobě, která byla k usnesení připojena, s poučením, že pokud se žalovaný ve stanovené lhůtě nevyjádří, soud ve věci samé rozhodne rozsudkem pro uznání.

Žalovaný Jan Bon se k žalobě vyjádřil ze své datové schránky do datové schránky soudu prvního stupně datovou zprávou ze dne 18. 1. 2014, která byla soudu odeslána dne 19. 1. 2014, tedy před uplynutím stanovené lhůty. Bohužel chybou v psaní došlo k situaci, že v předmětu datové zprávy byla napsána chybná spisová značka 73 Cm 28/2013, namísto správné 73 Cm 188/2013. Hned

v prvním řádku textu vyjádření, jakož i v dalším jeho textu pak již byla spisová značka uváděna správně. Žalovaný své vyjádření tedy zaslal včas a stejnému soudu i senátu, tj. 73 Cm, který ho k vyjádření se k žalobě vyzval.

Dne 23. 4. 2014 byl přesto Janu Bonovi doručen do datové schránky rozsudek ze dne 21. 3. 2014, ve kterém soudkyně Tegérová rozhodla, že žalovaný Jan Bon je povinen zaplatit žalobci částku 3 miliony Kč plus úroky plus nahradit náklady řízení. Rozsudek soudkyně odůvodnila tím, že byly splněny podmínky pro vydání rozsudku pro uznání, protože se žalovaný ve stanovené lhůtě k žalobě nevyjádřil.

Žalovaný následně nahlédl do spisu 73 Cm 188/2013, aby se dozvěděl, jak je možné, že soudkyně vydala rozsudek pro uznání, přestože se žalovaný k žalobě prokazatelně vyjádřil. Žalovaný ze spisu zjistil, že usnesení, které mu ukládalo povinnost vyjádřit se k žalobě ve stanovené lhůtě je ve spise založeno na čísle listu 14, přičemž k tomuto listu jsou sešívačkou připojeny dvě potvrzení o dodání a doručení do datové schránky dvou různých dokumentů doručovaných do datové schránky pana Bona, které však nejsou blíže specifikovány.

Na dalším čísle listu 15 založila soudkyně Tegérová do spisu pokyn kanceláři ze dne 28. 2. 2014, aby dala „na vyhlášení rozsudku pro uznání na 21. 3. 2014 ve 12 hod.“.

Následuje list číslo 16 označený jako „PROTOKOL O VYHLÁŠENÍ ROZSUDKU“, ze kterého výslovně vyplývá, že vyhlášení rozsudku byl osobně přítomen Mgr. Hájek, právní zástupce žalobce, zatímco za žalovaného nebyl přítomen nikdo, ačkoli doručení bylo vykázáno. Právní zástupce dle protokolu pronesl krátkou řeč, po které soud vyhlásil rozsudek. List číslo 17 obsahuje pokračování nadepsaného protokolu a podpis soudkyně Tegérové.

List číslo 18 - „Evidenční karta diktafonového záznamu“ – jedná se o záznam protokolu o jednání ze dne 21. 3. 2014, který byl nadiktován na kazetu.

Tento list obsahuje také pokyn soudkyně Tegérové kanceláři, aby provedla „...přepis záznamu v 1 vyhotoveních, pak předlož ke kontrole a podpisu. V praze dne 21. 3. 2014, Podpis referenta: Tegérová“.

Na listech číslo 19 a 20 je ve spise založen vlastní rozsudek pro uznání ze dne 21. 3. 2014.

Žalovaný sepsal proti rozsudku soudu odvolání, ve kterém podrobně popsal zcela evidentní a prokazatelná pochybení soudu, kdy z dnešního pohledu konstatují, že naivně předpokládal autoremeduru soudu v souladu s použitím zásady *Iura novit curia*, neboť zmiňovaný rozsudek soudu prvního stupně obsahoval takové formální i procesní chyby, že by snad mohl být s úspěchem prohlášen za nulitní. Soud prvního stupně svůj další postup ve věci omezil bohužel pouze na poskytnutí informace, že zaregistroval odvolání žalovaného proti rozsudku soudu prvního stupně a vyzval žalovaného k úhradě soudního odvolacího poplatku ve výši 5% z žalované částky, tj. 150.000,-Kč, přičemž nezaplacení tohoto poplatku bude mít za následek pravomocný rozsudek v neprospěch žalovaného. Žalovaný následně požádal o prominutí zaplacení soudního poplatku z ohledem na svoji finanční situaci, přičemž soud žádosti vyhověl.

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Odvolací soud své usnesení odůvodnil skutečností, že žalovaný se podle názoru odvolacího soudu řádně a včas vyjádřil k žalobě o zaplacení 3 miliony Kč a nebyly tedy splněny zákonem stanovené podmínky pro vydání rozsudku pro uznání.

3.2 Vytýkaná pochybení soudu

Soud prvního stupně se v rámci popsané kauzy dopustil celé řady pochybení v neprospěch žalovaného.

Především považuji za důležité uvést, že soudkyně Tegérová, která žalobu o zaplacení částky 3 miliony Kč rozhodovala je zároveň soudkyní, která v rámci soudního řízení prvního stupně rozhodovala žalobu na neplatnost rozhodnutí valné hromady, na které došlo k volbě nového představenstva společnosti VOLTA REAL, tedy žalobce ve sporu o 3 miliony Kč. Podle mého názoru platí, že se soudce nemůže dovolávat dobré víry v pravdivost údajů zapsaných v obchodním rejstříku a to zejména v tomto konkrétním případě, kdy soudkyně Tegérová musela vědět, že osoba, která jménem žalobce udělila procesní plnou moc právnímu zástupci, byla valnou hromadou ze své funkce v představenstvu odvolána, a že dosud neexistuje pravomocný rozsudek soudu, který by toto odvolání z funkce zneplatnil. Soudkyně Tegérová si tedy podle mého názoru měla nejprve posoudit procesní legitimaci právního zástupce žalobce, neboť existuje důvodná pochybnost, že tento byl zmocněn osobou neoprávněnou – členem představenstva, které ačkoli je stále zapsáno v obchodním rejstříku, bylo odvoláno valnou hromadou. Za legitimní bych považoval takový postup soudu, který by žalobu zamítl, případně přerušil řízení až do nabytí právní moci rozhodnutí soudu v řízení o vyslovení neplatnosti valné hromady, na které došlo ke změně osob představenstva společnosti VOLTA REAL.

Nedostatek v procesní legitimaci právního zástupce žalobce ostatně namítal žalovaný ve svém vyjádření k žalobě, které zaslal soudu dne 19. 2. 2014, a které pochybením soudu nebylo do spisu vůbec založeno.

Za nejzávažnější pochybení soudu, respektive pochybení konkrétní soudkyně považuji tu skutečnost, že jak vyplývá z listin založených ve spisu, vyhlášení rozsudku pro uznání proběhlo při veřejném jednání, ke kterému údajně měli být předvoláni žalobce i žalovaný, kdy žalovanému snad mělo být dle protokolu vykázáno doručení. Ve spise však zcela chybí jak předvolánka, tak doručenky oběma stranám. Je tedy otázkou, jakým způsobem se vlastní právní zástupce žalobce o jednání dozvěděl. V případě, že by byl žalovaný na toto jednání rovněž předvolán, mohl v rámci jednání soudu prokázat, že se k žalobě

vyjádřil řádně a včas, a nemohlo by tak dojít k vyhlášení rozsudku pro uznání. Pochybení soudkyně, která odsoudí člověka k zaplacení tak vysoké částky jako jsou 3 miliony Kč, aniž by si před vyhlášením rozsudku při veřejném jednání ověřila, zda vůbec bylo stranám doručeno předvolání tak, aby se vůbec mohli účinně hájit, považuji za mimořádně závažné a ničím neomluvitelné. Soudem uložená povinnost zaplatit 3 miliony Kč je pro drtivou většinu občanů ČR prakticky likvidační, a proto měl soud, dříve než takový rozsudek vyhlásil, s maximální péčí zkoumat veškeré okolnosti případu tak, aby k výše popsanému pochybení nemohlo vůbec dojít.

3.3 Kroky ke sjednání nápravy

Jedinou možností jak dosáhnout nápravy nezákonného stavu způsobeného pochybením soudu je podání odvolání k soudu druhého stupně. Odvolání má odkladný účinek a tak žalovaný nemusí platit 3 miliony Kč. Pokud se však rozhodne žalovaný podat odvolání, musí zaplatit soudní odvolací poplatek ve výši 5% z žalované částky, v tomto konkrétním případě 150.000,- Kč. Skutečnost zda byl rozsudek vyhlášen v rozporu se zákonem či nikoli je zcela irelevantní ve vztahu k povinnosti uhradit soudní poplatek. Jedinou rozhodnou skutečností umožňující případné prominutí poplatku je nedostatek finanční prostředků žalovaného. Jak již jsem uvedl výše, žalovaný se odvolal a soud druhého stupně shledal jeho námitky za oprávněné.

Ve snaze vyvodit osobní odpovědnost vůči osobě či osobám, které zanedbáním svých povinností umožnili či zavinili vydání rozsudku pro uznání, se žalovaný obrátil se svojí stížností na postup Městského soudu v Praze adresovanou jeho předsedovi, ve které podrobně popsal a důkazně podložil výše popsané pochybení soudu. Žalovanému se dostalo obecné formulace odpovědi od místopředsedy soudu: *„Pokud ve věci sp. zn. 73 Cm 188/2013 namítáte, že nebyla splněny předpoklady pro vydání rozsudku pro uznání, že k vyhlášení rozsudku nebyli účastníci soudem obesláni a že odůvodnění rozsudku neodpovídá skutečnosti, ..., nemohu se k těmto skutečnostem pro nedostatek pravomoci jakkoli vyjadřovat (§ 118 odst. 2 zákona 6/2002 Sb., o soudech a*

soudcích) a v tomto rozsahu považují stížnost za nepřijatelnou, neboť se jí domáháte přezkumu nezávislé rozhodovací činnosti soudu (§ 164 odst. 2 zák. 6/2002 Sb.).“.

Citované vyjádření místopředsedy soudu považuji z pohledu možnosti zákonné právní úpravy za povrchní či dokonce alibistické, nicméně z pohledu zavedené praxe a také s ohledem na zahlcení soudů je vlastně celkem pochopitelné. Z výše popsaného obsahu spisu vyplývá, že soudkyně nařídila termín jednání za účelem veřejného vyhlášení rozsudku pro uznání, který následně vyhlásila, aniž by si v soudním spisu všimla, že soud k tomuto veřejnému jednání žádnou ze stran sporu nepředvolal, respektive, že se o to ani nepokusil. Je tedy evidentní, že ze strany soudu došlo k pochybení minimálně v rámci vedení spisu, a současně lze dovozovat také porušení zákona ze strany soudkyně, která před vyhlášením rozsudku zcela selektivně ignorovala některé ze skutečností uvedených, resp. absentujících v soudním spisu, kdy takovým svým zaviněným jednáním mohla tato soudkyně významně ohrozit důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů, a tím naplnit skutkovou podstatu kárného provinění definovaného v § 87 odst. 1 zák. 6/2002 Sb., zákon o soudech a soudcích.

§ 164 odst. 2 zák. 6/2002 Sb., tedy paragraf zákona, na který se odvolal ve své reakci místopředseda soudu, říká, že se stížností nelze domáhat přezkoumání postupu soudu ve výkonu jeho nezávislé rozhodovací činnosti. Fráze „*postup soudu při výkonu jeho nezávislé rozhodovací činnosti*“ je však natolik obecná, že de facto znemožňuje popohnat soudce k odpovědnosti za svoji chybu, neboť výkonem nezávislé rozhodovací činnosti soudu lze označit prakticky cokoli od přidělení spisu až po vyhlášení rozsudku.

S odpovědí místopředsedy soudu se tedy dle mého názoru nelze spokojit. Především je třeba zmínit, že termín „stížnost“, jakkoli může být obecně vnímán jako označení libovolného ústního či písemného vyjádření nespokojenosti například s postupem státního orgánu, je v případě jednání soudů a soudců

zákonem č. 6/2002 Sb., poměrně jasně definován. Jak bylo uvedeno výše, stížností se sice nelze domáhat přezkoumání postupu soudu ve výkonu jeho nezávislé rozhodovací činnosti, avšak § 87 odst. 1 zák. 6/2002 Sb. umožňuje v případě kárného provinění soudce přezkoumat jeho jednání či chování, kterým soudce ohrozil důvěru v nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudu. Orgány státní správy soudů mají ze zákona povinnost posoudit podání dle obsahu, zda se jedná o stížnost, či jiný podnět, bez ohledu na to, jak bylo podání označeno²⁰. Ve vztahu k odpovědi místopředsedy soudu musím rovněž namítnout, že soudu nebylo vytýkáno pochybení v rámci jeho rozhodovací praxe, ale zásadní pochybení v rámci vedení spisu. Ve vytýkaném jednání soudce by dle mého názoru mohlo být navíc spatřováno také kárné provinění soudce, které je v § 87 odst. 1 zák. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, jak již bylo uvedeno výše, definováno jako „... zaviněné porušení povinností soudce, jakož i zaviněné chování nebo jednání, jímž soudce narušuje důstojnost soudcovské funkce nebo ohrožuje důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů.“. Žalovaný tedy v tomto duchu zformuloval svoji odpověď a čeká na reakci. Nicméně z výše uvedeného nelze příliš doufat ve vyvození nějaké zásadní odpovědnosti dotčených osob.

Ve stejné věci se v minulosti obrátila sama společnost VOLTA REAL zastoupená pověřeným členem dozorčí rady také na Ministerstvo spravedlnosti, které je podle zákona číslo 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, stejně jako výše uvedený předseda Městského soudu v Praze, věcně příslušné k vyřízení stížností na možné porušení zákona ze strany soudu nebo soudce. Společnost VOLTA REAL popsala okolnosti předcházející vydání rozsudku pro uznání tak, jak bylo popsáno výše. V zákonné lhůtě obdržela společnost tuto odpověď: „Ve věci sp. zn. 73 Cm 188/2013 podávala žalobu společnost VOLTA REAL a.s. vůči členovi představenstva Janu Bonovi o úhradu 3.000.000,- Kč. Žalovanému byla zaslána kvalifikovaná výzva k vyjádření ve lhůtě 30 dnů s poučením, že nevyjádření se bude mít za následek vydání rozsudku pro uznání. Po 30 dnech

²⁰ ČESKO. Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích). In: ÚZ číslo 1001. Praha: Nakladatelství Sagit, a.s.

byl soudkyni kanceláři předložen spis, ve kterém se vyjádření žalovaného nenacházelo, doručení bylo vykázáno, proto byl vydán rozsudek pro uznání, k jehož veřejnému vyhlášení není třeba účastníky obesílat.“. Z citovaného vyjádření Ministerstva spravedlnosti ČR, tedy ústředního orgánu státní správy soudů je evidentní, že se s vytýkaným pochybením soudu nijak nevyrovnalo.

4 KONFRONTACE TEORETICKÉ A PRAKTICKÉ ČÁSTI

4.1 Posouzení dostatečnosti právní úpravy ve vztahu k vybrané kauze

V teoretické části svojí práce jsem se pokusil popsat rámec současné právní úpravy problematiky odpovědnosti soudců. Smyslem nebo účelem právní úpravy této oblasti by mělo být vytvoření takového prostředí, které zaručí společnosti výkon moci soudní na nejvyšší možné úrovni. Zároveň je nutné zajistit, aby sankce za případná porušení zákona ze strany soudců nebyly zneužitelné ve smyslu ohrožení rozhodovací nezávislosti soudů. Bohužel současná právní úprava se mi jeví jako příliš mírná co se nároků na odbornost soudců týče, a poměrně bezzubá ve vztahu k dovozování osobní odpovědnosti soudců za svá pochybení.

V praktické části jsem na příkladu demonstroval, jak snadno může být chybou soudu, v rozporu se zákonem kdokoli odsouzen k zaplacení de facto likvidační částky. Proti nezákonnému rozhodnutí soudu prvního stupně se sice lze bránit podáním odvolání, to je však (v mnou popisovaném případě) podmíněno zaplacením vysokého soudního poplatku. Za pochybení soudu je tak paradoxně trestán blokadou finančních prostředků formou soudního poplatku nevinný člověk, který je navíc vystaven značné stresové zátěži plynoucí z možných důsledků nezákonného jednání soudu či konkrétního soudce.

Je evidentní, že v popsaném případě soud pochybil. Došlo hned k několika pochybením konkrétních osob. Konkrétní člověk přijal vyjádření žalovaného k žalobě a chybně ho zařadil do jiného soudního spisu. Konkrétní člověk nesplnil pokyn soudkyně, když v souvislosti s vyhlášením rozsudku

neobeslal strany k nařízenému jednání. Ale je to především soudkyně, která pochybila, a která si měla lépe ověřit, zda jsou splněny všechny zákonem stanovené podmínky, proto, aby mohla rozsudek vyhlásit.

Následný pokus osoby poškozené nesprávným jednáním soudu, aby za újmu, která mu takto vznikla, nesly odpovědnost konkrétní osoby, a zejména způsob vyřízení stížnosti na postup soudu, kterou poškozený podal, názorně ukazuje nefunkčnost či neúčinnost současné právní úpravy této oblasti.

4.2 Návrh úpravy systému výběru a odpovědnosti soudců

Jak jsem již uvedl dříve, postavení soudců ve společnosti, síla moci, kterou jsou ze zákona nadáni, a možnost ovlivňovat životy ostatních lidí jsou zcela mimořádné a nemají ve společnosti obdobu. S tak mimořádnými pravomocemi jaké mají soudci, musí jít ruku v ruce také mimořádné nároky na kvalitu práce soudců, včetně zajištění mechanismů bránících případnému zneužití moci soudní. Je tedy žádoucí, aby systém odpovědnosti soudců v sobě zahrnoval jednak mechanismy k zajištění co možná nejvyšší odborné úrovně soudců, a zároveň takové mechanismy, které umožní soudce za nekvalitní práci sankcionovat.

Výrazné posílení pravomoci státu ve smyslu zavedení výrazně větších možností postihovat soudce za jejich pochybení se však jeví jako problematické, zejména s ohledem na argumenty možného zneužití takových opatření. Jako mnohem lepší varianta se jeví změna systému výběru soudců a kontroly jejich odborných znalostí, kdy dostatečně odborně vzdělaný soudce bude jistě chybovat ve svých rozhodnutích méně, než soudce v dané problematice tápající, čímž se logicky sníží také potřeba výraznější úpravy sankcí soudců jakožto nástroje k zajištění lepší kvality odvedené práce.

Dovolím si tedy dále navrhnout několik změn současného stavu, které by ve svém důsledku zajistily výrazně vyšší odbornou úroveň výkonu soudcovské

profese, odpovědnější přístup soudců a celkové zkvalitnění práce soudů jako takových.

4.2.1 Přípravná služba

Domnívám se, že s ohledem na mimořádnou pravomoc soudů je třeba klást na soudce mnohem vyšší nároky než na ostatní právní profese. Za dob Rakouska-Uherska a první československé republiky u nás existovaly tzv. auskultanti – vystudovaní právníci, kteří byli zaměstnáni u soudů, kde vykonávali praxi na všech odděleních soudů, jejímž prostřednictvím se připravovali na složení justiční zkoušky. Jejich postavení bylo mezi absolventy práv výsadní oproti například budoucím notářům či advokátům. Tento historický model považuji za velmi inspirativní při svých úvahách o možných změnách současného systému.

Jak již jsem uvedl výše, jmenování soudcem předchází přípravná služba justičních čekatelů, která je zákonem stanovena v trvání 36 měsíců. Úkolem přípravné služby je odborně připravit justiční čekatele pro výkon funkce soudce. Zjednodušeně lze přípravnou službu označit jako odbornou praxi u soudu. Do doby přípravné služby se však neomezeně započítává, kromě vlastní praxe u soudu, také doba výkonu různých jiných právních profesí definovaných zejména v § 110 odst. 3 zák. č. 6/2002 Sb. Skutečnost, že zákon nijak nestanoví minimální dobu, po kterou musí být přípravná služba vykonávána u soudu, považuji za poměrně problematickou, neboť ad absurdum podmínku absolvování přípravné služby by měl splněnou například advokátní koncipient s tříletou praxí, aniž by u soudu pracoval jeden jediný den. Navrhuji tedy doplnit toto ustanovení zákona o podmínku, že doba výkonu jiné právní praxe, kterou lze započíst do doby přípravné služby, nesmí v součtu přesáhnout 1/3 celkové doby trvání přípravné služby.

4.2.2 Justiční zkouška

Navrhuji zcela vyčlenit justiční odbornou zkoušku ze stávajícího systému tak, že pro výkon funkce soudce bude nutné úspěšné složení výhradně justiční odborné zkoušky sestávající nově ze dvou stupňů, viz dále. S tím souvisí

nutnost upravit nynější zákonná ustanovení, které za justiční odbornou zkoušku, jako jednu z nutných podmínek pro výkon funkce soudce, považují též advokátní zkoušku, závěrečnou zkoušku právního čekatele, notářskou zkoušku či odbornou exekutorskou zkoušku, viz. § 60 odst. 5 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích.

Se současným rychlým vývojem společnosti se přirozeně rozrůstá také množství zákonů a jiných právních předpisů, což klade čím dál tím vyšší nároky na odborné znalosti soudců. Způsob skládání a organizace justiční odborné zkoušky tak jak je v nyní aplikován je zastaralý a podle mého názoru již neodpovídá současným potřebám. Jedna justiční zkouška, jakkoli rozložená na několik týdnů, zkrátka nemůže důkladně prověřit znalosti ze všech oborů práva tak, aby uznala kandidáta způsobilým vykonávat funkci soudce. Navíc se domnívám, že testovat znalost skutečně všech právních oborů není ani nutné.

Jako možné řešení k zajištění vyšší odbornosti soudců, navrhuji změnit systém skládání odborné justiční zkoušky tak, že bude vytvořen dvou stupňový systém atestací podobně jako je tomu u lékařů, kdy justiční čekatel bude po zvládnutí přípravné služby připuštěn k složení první atestace v podobě všeobecné justiční odborné zkoušky, která by mohla obsahově odpovídat přibližně současnému rozsahu justiční odborné zkoušky. Po té by následovala dvouletá odborná praxe u soudu právě v tom právním oboru, kterým se bude chtít budoucí soudce zabývat. Po skončení této dvouleté praxe bude kandidát připuštěn ke složení druhé atestace – specializované justiční odborné zkoušky, která prověří odborné znalosti a dovednosti právě v tom odvětví práva, kterému se bude uchazeč jako soudce v budoucnu věnovat.

V souvislosti s výkonem přípravné služby se nabízí také možnost využití justičních čekatelů jako přísedících. Současná právní úprava, kdy se přísedícím může ze zákona stát při splnění ostatních podmínek osoba bez jakéhokoli vzdělání je poněkud diskutabilní zejména s ohledem na rovnost hlasů přísedících a předsedy senátu.

4.2.3 Zajištění průběžného vzdělávání soudců a kontrola odborné způsobilosti

Jako velmi problematickou ve vztahu k profesi soudce považují tu skutečnost, že ačkoli mají soudci tak obrovské pravomoci, po celou dobu jejich funkčního období nejsou jejich odborné znalosti nikým kontrolovány. Každý soudce se sice zavázal k soustavnému doplňování znalostí, nicméně toto není nikým kontrolováno. Vzhledem k tomu, že funkční období soudce mohlo dle předchozí právní úpravy začít po dosažení 23 let věku a končí dosažením 70 let věku, nemusí být vůbec výjimečné, že soudce vykonává svoji funkci přes 40 let, což je jistě doba, za kterou může dojít ke změně doslova celého právního rámce, jako tomu bylo například v ČR po roce 1989.

„Původně nebylo dosažení určitého věku kvalifikačním předpokladem pro výkon funkce soudce. Podle rakouského zákona z roku 1896, který na českém území platil až do roku 1950, musel soudce pouze absolvovat právnickou fakultu, včetně vykonání tří státních zkoušek (historickoprávní, judičiální a státovědecké), jako právní praktikant (auskultant) se tři roky připravovat na výkon funkce soudce a složit soudcovskou zkoušku.[11] Roku 1950 začal platit komunistický soudcovský zákon, který soudce také věkově neomezoval, stanovil ovšem, že každý z nich nejdříve musel „přiměřenou dobu pracovat ve výrobě.“[12] Teprve od roku 1957 se zavedl minimální věk soudce, který zpočátku činil 23 let,[13] po roce 1970 se zvedl na 24 let.[14] Po roce 1990 se minimální věk soudce opět zvedl, a to na 25 let.[15] A prozatím definitivní posunutí na 30 let se odehrálo v roce 2003,[16] tehdy šlo o tak náhlé posunutí, že pro v té době působící justiční čekatele, kteří do své tříleté přípravné služby nastupovali za výrazně jiných podmínek, byla zachována zákonná výjimka 25 let.[17].“²¹

²¹ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Soudce [online]. c2015 [citováno 12. 03. 2015]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Soudce&oldid=12336151>>

Navrhuji proto jako další opatření, které může významně přispět k odpovědnějšímu výkonu funkce soudce, zavést povinné přezkušování soudců z aktuálních změn v právu, ke kterým došlo po termínu absolvování poslední zkoušky, v pravidelných intervalech 5 let. V zájmu zachování nezávislosti a pro vyloučení možného zneužití zkoušek jako nátlaku na soudce navrhuji tyto zkoušky pořádat formou počítačových testů, kdy tyto budou vyhodnocovány zcela anonymně, a teprve následně podle přidělených kódů párovány s konkrétními soudci. Případný neúspěch při zkoušce by neměl za následek přerušování výkonu funkce soudce, avšak v případě, že by soudce u zkoušky neuspěl ani na třetí pokus, byl by ze své funkce dočasně suspendován. Do funkce by se mohl vrátit teprve po úspěšném znovusložení obou atestací ve zkráceném termínu, například v průběhu jednoho roku.

4.2.4 K vlastní odpovědnosti soudců

Přímá odpovědnost soudců za svá pochybení je poměrně problematické téma, které bývá v rámci veřejných diskuzí soudců a široké veřejnosti často odbýváno jako příliš rizikové s odkazem na nutnost zachování soudcovské nezávislosti tak, aby nerozhodovali pod tlakem. S takovou argumentací se však nelze spokojit, neboť soudce je občanem našeho státu stejně jako kdokoli jiný a stejně tak odpovídá za případné způsobené škody. Soudce stejně jako lékař jistě vykonává svoji profesi s nejlepším svědomím, soudce stejně jako lékař často přímo rozhoduje o životech lidí, a nerozumím příliš důvodům, proč by měli být právě soudci na rozdíl od lékařů nějakým zásadním způsobem vyjímáni ze systému náhrady způsobených škod, s odkazem na jejich nezávislost rozhodovací praxe.

Současný právní systém umožňuje přímé vymáhání škody na konkrétním soudci, nicméně taková ustanovení jsou obecně využívána pouze minimálně, možná i s ohledem na promlčecí lhůty. Tzv. regresní úhrada, které se může stát vůči soudci domáhat v případě prokázaného zavinění, však může být soudci uložena k náhradě pouze do výše 4,5 násobku soudcova měsíčního platu, kdy zbytek škody hradí poškozenému místo soudce stát. S ohledem na úsporu výdajů

ze státní pokladny lze navrhnout změnu systému tak, že soudci budou odpovědni za způsobeno škodu v plné výši, přičemž budou mít zákonem uloženou povinnost uzavřít zákonné pojištění odpovědnosti za škodu, čím by odpadly výdaje na náhradu škody z veřejných rozpočtů. "

V této souvislosti nabízím k úvaze rovněž změnu zákonné úpravy kárného řízení či regresní úhrady, kdy pravomocné rozhodnutí v kárném řízení je podmínkou nutnou pro možnost uplatnit regresní úhradu vůči soudci. V minulosti již došlo k případu, kdy soudce na svou funkci před koncem kárného řízení rezignoval, tím bylo kárné řízení proti němu skončeno, a regresní úhradu nebylo možné vůči soudci uplatnit. Navrhuji tedy, aby kárné řízení proti soudci z důvodu rozhodnutí o způsobení škody v důsledku výkonu funkce soudce, bylo možné zahájit a dokončit i v těch případech, kdy soudce na svoji funkci již rezignoval.

5 Závěr

Na základě skutečností uvedených v této práci se domnívám, že právní rámec, který by umožňoval vyvodit důsledky za selhání jednotlivých soudců, rozhodně není ideální, nicméně poskytuje alespoň částečnou možnost soudce za pochybení sankcionovat. V praxi však bohužel bývá využíván pouze minimálně a často alibisticky.

Dovolil jsem si navrhnout ve své práci několik změn, které by mohli odpovědnost soudců zvýšit a tím je přimět k odpovědnějšímu výkonu své profese.

Spíše než represí za jednotlivé chyby soudců jsem v rámci svojí práce navrhl celkové řešení zajištění výrazně vyšší úrovně vzdělanosti a odbornosti soudců a to již samotným způsobem výkonu přípravné služby, dvou stupňovým systémem justiční odborné zkoušky, a především pravidelným přezkušováním odborných znalostí soudců každých 5 let.

Mnou navrhované řešení by mělo pomoci významně snížit počet nekvalitních či chybných rozhodnutí soudů, což ve svém důsledku bude mít i pozitivní vliv na počet případů, ve kterých se lidé domáhají odpovědnosti soudců za jejich rozhodnutí, neboť se domnívají, že jednáním soudců mohl být porušen zákon či práva stěžovatelů.

Použité zdroje

Právní předpisy

1. Zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví, v platném znění.
2. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, v platném znění.
3. Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, v platném znění.
4. Vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, v platném znění.
5. Vyhláška č. 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a o odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů, v platném znění.
6. Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, v platném znění.
7. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.
8. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění.
9. Zákon č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní republiky, České republiky a Slovenské republiky, v platném znění.
10. Zákon č. 209/1992 Sb., o Úmluvě o ochraně lidských práv a svobod, v platném znění.
11. Zákon č. 189/1994 Sb., o vyšších soudních úřednících, v platném znění.
12. Zákon č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců, v platném znění.
13. Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), v platném znění.

14. Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), v platném znění.
15. Zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců, v platném znění.
16. Instrukce Ministerstva spravedlnosti ČR ze dne 28. února 2002, čj. 106/2001-OSM, o vyřizování stížností na postup soudů podle zákona č. 6/2002 Sb, v platném znění.
17. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění.

Knížní publikace

1. ADAMOVIÁ, Karolina. Dějiny českého soudnictví od počátků české státnosti do roku 1938. Vyd. 1. Praha: LexisNexis CZ, 2005, 231 s. ISBN 80-869-2007-0.
2. ČERMÁK, Karel. Potřebuje české soudnictví reformu?: sborník textů. Vyd. 1. Editor Ilona Bažantová, Marek Loužek. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2004, 110 s. Ekonomika, právo, politika, č. 34/2004. ISBN 80-865-4734-5.
3. Hledání optimálního modelu správy soudnictví pro Českou republiku. (Editor Jan Kysela). Praha: Kancelář Senátu, 2008. 163 s.
4. KOCOUREK, J. – ZÁRUBA, J. Zákon o soudech a soudcích. Zákon o státním zastupitelství. Komentář. 2. dopl. a přepr. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. XV, 606 s. ISBN 80-7179-761-8.
5. Komunistické právo v Československu: kapitoly z dějin bezpráví. 1. vyd. Editor Michal Bobek, Pavel Molek, Vojtěch Šimíček. Brno: Masarykova univerzita Brno, Mezinárodní politologický ústav, 2009, 1005 s. ISBN 978-802-1048-447.
6. KLÍMA, K. a kol. Komentář k Ústavě a Listině. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 1019 s. ISBN 80-86898-44-X.

7. KNAPPOVÁ, M. – ŠVESTKA, J. – DVOŘÁK, J. a kol. Občanské právo hmotné: 2. sv., díl třetí: Závazkové právo. 4., aktualizované a dopl. vyd. Praha: ASPI, 2005. 612 str. ISBN 80-7357-131-5.
8. KOPA, Martin. Neslučitelnost výkonu funkce soudce s jinými funkcemi a činnostmi. Praha: Linde Praha, 2012, 132 p. ISBN 978-807-2018-734.
9. KUKLÍK, Jan. Vývoj československého práva 1945-1989. Praha: Linde, 2009, 727 p. ISBN 80-720-1741-1.
10. KYSELA, Jan a Jana ONDŘEJKOVÁ. Jak se píše o soudech a soudcích: soudní moc v mezioborové perspektivě. Vyd. 1. Praha: Leges, 2012, 264 s. Teoretik. ISBN 978808-7576-403.
11. MACKOVÁ, Alena. Nezávislost soudců. 3., upr. vyd. Praha: Vodnář, 1998, 68 s. Doktorské disertace. ISBN 80-858-8919-6.
12. MOLEK, Pavel. Právo na spravedlivý proces. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 573 s. Ediční řada Lidská práva. ISBN 978-807-3577-483.
13. PAVLÍČEK, Václav. Ústavní právo a státopěda: II. díl Ústavní právo České republiky. Vyd. 2. Praha: Linde Praha, a.s., 2008, 797 s. ISBN 978-80-7201-694-5.
14. SCHELLEOVÁ, Ilona a Karel SCHELLE. Soudnictví: (historie, současnost a perspektivy). Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2004, 592 s. ISBN 80-864-3265-3.
15. SCHELLEOVÁ, Ilona. Organizace justice a právní služby. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2008, 215 s. Právo (Key Publishing). ISBN 978-808-7071-687.
16. SKŘEJPEK, Michal. Právní stav a právní profese v minulosti. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2007, 207 s. ISBN 978-809-0360-990.
17. Soudcokracie v ČR: fikce, nebo realita? : sborník textů. Vyd. 1. Editor Marek Loužek. Praha: CEP Centrum pro ekonomiku a politiku, 2006, 183 s. Ekonomika, právo, politika, č. 52/2006. ISBN 80-865-4759-0.
18. VEDLICH, Joseph Franciscus. Soudy a soudci ve Švýcarsku: švýcarský Federální soud a frankofonní kantony. Praha: Linde, 2007, 118 s. ISBN 978-807-2016-679.

19. VOJTEK, P. Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci: komentář. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. XII, 276 s. ISBN 978-80-7179-644-2.
20. WINTEROVÁ, Alena. Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice. 6. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2011, 711 s. Vysokoškolské učebnice. ISBN 978-80-7201-842-0.
21. ZOULÍK, František. Soudy a soudnictví. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1995, 268 s. Právo a hospodářství. ISBN 34-063-9312-8.

Odborné články, vědecké publikace

1. BORZOVÁ, Ivana. Evropské soudní systémy. Soudce. 2007, č. 11.
2. BOBEK, Michal. Odpovědnost a disciplína soudce (v přerodu?). Právní rozhledy. 2011, č. 14.
3. BIČOVSKÝ, Jaroslav. Pokleslost justice a její obroda. Soudce. 2007, 7-8.
4. Co si myslím o etice a objektivitě...:otevřená úvaha soudkyně okresního soudu. PRÍMA LEX. 2013, letní semestr.
5. HRDLIČKOVÁ, Ivana. Odpovědnost soudce v České republice. Soudce. 2006, č. 9.
6. HRDLIČKOVÁ, Ivana. Potřebujeme etický kodex?. Soudce. 2008, č. 3.
7. JIRSA, Jaromír. Soudcovská nezávislost a kárné řízení. Soudce. 2012, č. 8.
8. KUČEROVÁ, Pavla. Nezávislost a odpovědnost soudců. Právní rozhledy. 2011, č. 10.
9. MILDEOVÁ, Barbora. Postavení justičních čekatelů. Soudce. 2005, č. 5.
10. NOVOSAD, Tomáš. Zamyšlení nad výběrem soudců. Soudce. 2012, č. 2.
11. Osobnost soudce vnějším pohledem. Soudce. 2012, č. 10-11.
12. O soudnictví se soudcem: Rozhovor s JUDr. Tomášem Novosadem. PRÍMA LEX. 2013, letní semestr.
13. PACHMAN, Jan. Hledání soudce. Soudce. 2012, č. 10-11.
14. RUBEŠ, Josef. O některých zásadách každodenní práce soudce a advokáta. Bulletin advokacie. 2003, 11-12.
15. SVÁČEK, Jan. Nezávislost soudní moci. Soudce. 2009, č. 11.

16. VAŠÍČEK, Milan. Místo výkonu práce soudců a státních zástupců. Právní rozhledy. 2009, č. 5.
17. VESELÝ, Vít. Nezávislost soudců a posuzování kvality soudních rozhodnutí. Soudce. 2012, č. 7-8.
18. VYKLICKÝ, Jan. Etika - od teorie k praxi. Soudce. 2006, č. 3.
19. VYKLICKÝ, Jan. Předseda soudu očima předsedy soudu. Soudce. 2006, č. 10.
20. VYKLICKÝ, Jan. Ze soudcovského světa: Minimální věk pro vstup do soudcovské funkce - Evropa. Soudce. 2007, č. 10.
21. ZEMANOVÁ, Daniela. K postavení justičních čekatelů. Soudce. 2006, č. 2.

Judikatura

1. Nález Ústavního soudu sp.zn. III. ÚS 232/95, ze dne 22. 2. 1996 (zákonný soudce)
2. Nález Ústavního soudu sp.zn. III. ÚS 200/98, ze dne 17.12.1998 (zákonný soudce)
3. Nález Ústavního soudu sp.zn. Pl.ÚS 7/02, ze dne 18.6.2002 (hodnocení odborné způsobilosti soudců)
4. Nález Ústavního soudu sp.zn. Pl. ÚS 34/04, ze dne 14. 7. 2005 (nezávislost)
5. Nález Ústavního soudu sp.zn. Pl. ÚS 11/04 ze dne 26. 4. 2005 (nezávislost a nestrannost)
6. Nález Ústavního soudu sp.zn. I. ÚS 370/04, ze dne 27. 10. 2004 (nestrannost)
7. Nález Ústavního soudu sp.zn. Pl.ÚS 18/06, ze dne 11.7.2006
8. Nález Ústavního soudu sp.zn. Pl. ÚS 13/08, ze dne 2. 3. 2010 (platy)
9. Nález Ústavního soudu sp.zn. Pl.ÚS 12/10, ze dne 7. 9. 2010 (platy)
10. Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 33/11, ze dne 3. května 2012 (platy)
11. Nález Ústavního soudu sp.zn. IV.ÚS 2053/12, ze dne 01.11.2012 (zákonný soudce)
12. Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 26 Cdo 2120/2002, ze dne 20.12.2002 (podjatost)
13. Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 5 Nd 15/2001, ze dne 31.1.2001 (vyloučení)

14. Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 29 Odo 70/2004 ze dne 16.11.2004 (žaloba proti soudci)
15. Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 1 Cdo 1316/2008 ze dne 26.1.2010 (zákonný soudce)
16. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 6 Tz 50/2012 ze dne 15.8.2012 (podjatost)

Internetové zdroje

1. Doporučení CM/Rec(2010)12 Výboru ministrů Rady Evropy ze dne 17. 11. 2010. Council of Europe [online]. [cit. 25. května 2013]. Dostupné na: <<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1707137&Site=COE&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864>>.
2. Důvěra v policii v posledních třech letech roste, propad důvěry v nezájatost soudů se zastavil. STEM [online]. 2011 [cit. 16. května 2013]. Dostupné na <<http://www.stem.cz/clanek/2238>>.
3. Etické zásady chování soudce. Soudcovská unie ČR [online]. [cit. 15. května 2013]. Dostupné na <<http://www.soudci.cz/o-nas/eticke-zasady-chovani-soudce.html>>.
4. Hledání optimálního modelu (samo)správy soudnictví v České republice. Nejvyšší správní soud [online]. [cit. 15. května 2013]. Dostupné na <http://www.nssoud.cz/Hledani-optimalniho-modelu-samo-spravy-soudnictvi-v-Ceskerepublice/art/547?tre_id=193>.
5. Jmenování soudců v ČR I. Jiné právo [online]. 2010 [cit. 22. května 2013]. Dostupné na <<http://jinepravo.blogspot.cz/2010/03/jmenovani-soudcu-v-cr-i.html>>.
6. Judge's Use of Electronic Social Networking Media. AMERICAN BAR ASSOCIATION [online]. 2013 [cit. 22. května 2013]. Dostupné na: <http://www.americanbar.org/content/dam/aba/administrative/professional_responsibili ty/formal_opinion_462.authcheckdam.pdf>.

7. Judicial independence. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2002-2013 [cit. 16. května 2013]. Dostupné na: <http://en.wikipedia.org/wiki/Judicial_independence>.
8. Justiční akademie. [online]. [cit. 21. května 2013]. Dostupné na <<http://www.jacz.cz/>>.
9. Lidé přestávají věřit tomu, že soudy pracují nezáužatě. STEM [online]. 2011 [cit. 16. května 2013]. Dostupné na <<http://www.stem.cz/clanek/2110>>.
10. Ministerské stáže a nezávislost soudců. Jiné právo [online]. 2010 [cit. 22. května 2013]. Dostupné na <<http://jinepravo.blogspot.cz/2010/09/vojtechsimicek-ministerskestaze.html>>.
11. Nahodilost jako pravidlo při výběru soudců. Soudcovská unie ČR [online]. [cit. 16. května 2013]. Dostupné na <<http://www.sucr.cz/zpravy-a-stanoviska/pohledy-anazory/489-nahodilost-jako-pravidlo-pri-vyberu-soudcu-.html>>.
12. Navýšené platy soudcům nestačí, žalobami se domáhají více peněz. Česká televize [online]. 2013 [cit. 21. května 2013]. Dostupné na <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/220094-navysene-platy-soudcum-nestacizalobami-se-domahaji-vice-penez/>>.
13. Perličky na dně (nového soudcovského zákona). Jiné právo [online]. 2008 [cit. 22. května 2013]. Dostupné na <<http://jinepravo.blogspot.cz/2008/12/perliky-na-dn-novhosoudcovskhozkona.html>>.
14. Platy soudců. Nejvyšší správní soud [online]. [cit. 15. května 2013]. Dostupné na <http://www.nssoud.cz/Platy-soudcu/art/551?tre_id=193> .
15. Platy soudců I.:Pár obecných úvah. Jiné právo [online]. [cit. 20. května 2013]. Dostupné na: <<http://jinepravo.blogspot.cz/2010/06/platy-soudcu-i-par-obecnychuvah.html>>.
16. Platy soudců II.:“Nestranný třetí“. Jiné právo [online]. [cit. 20. května 2013]. Dostupné na: <<http://jinepravo.blogspot.cz/2011/02/platy-soudcu-ii-nestrannytreti.html>>.
17. Platy soudců III.: Zmrazení (Pl. ÚS 13/08 Platy soudců X). Jiné právo [online]. [cit. 20. května 2013]. Dostupné na:

- <<http://jinepravo.blogspot.cz/2011/03/platy-soudcu-iiizmrazeni-pl-us-1308.html>>.
18. Prestiž povolání. Centrum pro výzkum veřejného mínění [online]. 2007 [cit. 18. května 2013]. Dostupné na: <http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a3431/f3/100704s_eu_70628.pdf>.
19. Profesní etika soudců - co si pod tím představit a jak toto téma vůbec uchopit?. Jiné právo [online]. 2011 [cit. 22. května 2013]. Dostupné na: <<http://jinepravo.blogspot.cz/2011/06/profesni-etika-soudcu-co-si-pod-tim.html>>.
20. Problém podjatosti soudce na případu Romana Smetany. KŘÍSTEK, Lukáš. Jiné právo [online]. 2012 [cit. 22. května 2013]. Dostupné na: <<http://jinepravo.blogspot.cz/2012/11/lukas-kristek-problem-podjatosti-soudce.html>>.
21. Psychojustice. BÍLÝ, Martin. Jiné právo [online]. 2010 [cit. 22. května 2013]. Dostupné na: <<http://jinepravo.blogspot.cz/2010/01/martin-bily-psychojustice.html>>.
22. (R)Evoluce, která se nekonala – justice dvacet let poté. Jiné právo [online]. 2009 [cit. 22. května 2013]. Dostupné na: <<http://jinepravo.blogspot.cz/2009/08/revoluce-kterase-nekonala-justice.html>>.
23. Soudcovské rady ve vybraných evropských státech. Marek Nemeth [online]. 2006 [cit. 22. května 2013]. Dostupné na: <<http://www.mareknemeth.cz/soudcovske-rady-vevybranych-evropskych-statech.html>>.
24. Stanovy Soudcovské unie České republiky. Soudcovská unie ČR [online]. [cit. 15. května 2013]. Dostupné na <<http://www.soudci.cz/o-nas/stanovy-soudcovske-uniecr.html>>.
25. Statistiky. Ministerstvo spravedlnosti [online]. 2011 [cit. 22. května 2012]. Dostupné z: <<http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5945&d=309237>>.

26. Statut Justiční akademie. Justiční akademie [online]. [cit. 21. května 2013].
Dostupné na
<http://www.jacz.cz/images/stories/Titulni_strana/STATUT_JA_2011.pdf
>.
27. Soudce. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA):
Wikimedia Foundation, 2001-2013 [cit. 20. května 2013]. Dostupné na:
<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soudce>>.
28. Studie č.494/2008 CDL-AD (2010)004 Evropské komise pro demokracii
prostřednictvím práva. Venice Commission [online]. [cit. 25. května 2013].
Dostupné na:
<[http://www.venice.coe.int/WebForms/documents/?pdf=CDL-
AD%282010%29004-e](http://www.venice.coe.int/WebForms/documents/?pdf=CDL-AD%282010%29004-e)>.
29. Tahle justice není pro starý. Jiné právo [online]. 2011 [cit. 22. května 2013].
Dostupné na: <[http://jinepravo.blogspot.cz/2011/02/tahle-justice-neni-pro-
stary.html](http://jinepravo.blogspot.cz/2011/02/tahle-justice-neni-pro-stary.html)>.
30. Tykadla pro justici. In: Jiné právo [online]. 2012 [cit. 22. května 2013].
Dostupné na: <[http://jinepravo.blogspot.cz/2012/11/jan-vucka-tykadla-pro-
justici.html](http://jinepravo.blogspot.cz/2012/11/jan-vucka-tykadla-pro-justici.html)>.
31. Ústavní soud se znovu postavil proti snižování platů soudců. Česká televize
[online]. 2012 [cit. 21. května 2013]. Dostupné na:
<[http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/177006-ustavni-soud-se-znovu-
postavilproti-snizovani-platu-soudcu/](http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/177006-ustavni-soud-se-znovu-postavilproti-snizovani-platu-soudcu/)>

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Rudolf Kramář

Obor: Právo v podnikání

Forma studia: Kombinované studium

Název práce: Odpovědnost soudců

Rok: 2015

Počet stran textu bez příloh: 44

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 75

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 4

Počet internetových zdrojů: 31

Počet ostatních zdrojů: 0

Vedoucí práce: JUDr. Ing. Martin Kohout, Ph.D.